

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

**Analýza rizik při výkonu služby
pořádkové Policie České republiky**

Renáta Valehrachová

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav krizového řízení
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Renáta VALEHRACHOVÁ**
Osobní číslo: **L09427**
Studijní program: **B 3909 Procesní inženýrství**
Studijní obor: **Ovládání rizik**

Téma práce: **Analýza rizik při výkonu služby pořádkové Policie České republiky**

Zásady pro vypracování:

1. Provedení analýzy současného stavu, rozbor platné legislativy, zhodnocení úlohy, úkolů a poslání služby pořádkové Policie České republiky
2. Provedení rozboru rizik a statistických údajů, posouzení a zhodnocení dotazníku, metodika řešení na dvou zvolených modelových situacích
3. Navrhnout, na základě dotazníku a praktického řešení modelových situací vlastní opatření ke snížení rizik již zavedených metodik

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky v platném znění

[2] JUDr. Zdeněk Náchodský, Taktika policejní akce, ARMEX 1993, počet stran 233

[3] POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY, Příručka pro příslušníky Policie České republiky, PRAHA 2006

[4] ÚZ č. 768, podle stavu k 1.1.2010, Trestní předpisy

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Ivan Mašek, CSc.**

Ústav krizového řízení

Datum zadání bakalářské práce: **15. prosince 2011**

Termín odevzdání bakalářské práce: **11. května 2012**

V Uherském Hradišti dne 20. února 2012

prof. Ing. Josef Polášek, Ph.D.
děkan

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Obsahem této bakalářské práce je analýza pracovní činnosti policistů služby pořádkové policie jako základní složky Policie České republiky. Budou zde uvedeny postupy a metodika policejní práce na konkrétních případech. Teoretická část je zaměřena na platnou legislativu a závazné pokyny policejního prezidenta, které se přímo týkají Policie České republiky, zvláště pak služby pořádkové policie v přímém výkonu služby. Je poukázáno na postavení Policie České republiky s vymezením jejích úkolů a pravomocí pro řešení nastalých situací, se zaměřením na rizika, která policejní práce obnáší. V praktické části budou uvedeny tři modelové situace z praxe, kde budou identifikována rizika spojená s každodenním výkonem. Modelové situace budou zhodnoceny a bude navrženo opatření, respektive metodika ke snížení rizik ohrožujících příslušníky Policie České republiky, případně i občany. Vzhledem k rizikům, které policisté ve své práci podstupují, jsem do praktické části zahrnula dotazník, který mi pomůže zjistit, jak policisté v přímém výkonu vnímají rizika svého povolání. V závěru práce je na základě rozboru praktického řešení modelových situací a vyhodnocení dotazníku navrženo vlastní opatření ke zlepšení či minimalizaci rizikových situací.

Klíčová slova:

Riziko, služba, zákrok, pořádková policie, Policie České republiky

ABSTRACT

The content of this work is to analyze the work of police officers of the uniformed police services as the basic units of the Police of the Czech Republic. The procedures and methods of police work on specific cases will be shown. The theoretical part is focused on current legislation and guidance binding on Police chief what directly concerns the Police of the Czech Republic, especially the public order police in the direct performance of service. There is pointed out to the position of the Police of the Czech Republic and their respective functions and powers to deal with occurring situations where the focus is on the

risks that police work entails. In the practical part three model situations will be given where the risks associated with daily exercise will be identified. Model situations will be evaluated and measures or methods will be proposed to reduce risks to Police members, or even citizens. According to risks that police officers undergo in their work an included questionnaire helps to find out how police officers in the field perceive risks of their profession. The conclusion is based on an analysis of practical solving model situations and on the evaluation of the questionnaire and own measures to improve or minimize risk situations are designed.

Keywords:

Risk, service, procedure, uniformed police, the Czech Republic Police

Motto

„Prosazování a ochrana zákona je rizikové povolání, které vyžaduje konstantní profesionalitu a špičkovou připravenost“

Poděkování

Touto cestou si dovoluji poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce doc. Ing. Ivanu Maškovi, CSc., za odborné vedení, za vstřícnou pomoc, cenné rady a připomínky, které mi poskytl ke zpracovanému tématu. Dále chci poděkovat vedoucím Obvodního oddělení Vyškov za poskytnutý čas a materiály potřebné pro mou bakalářskou práci. V neposlední řadě patří můj dík všem mým blízkým za trpělivost, toleranci a morální podporu, kterou mi poskytli během studia i zpracování této práce.

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v archivu Fakulty logistiky a krizového řízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval/a samostatně a použitou literaturu jsem citoval/a.
V případě publikace výsledků budu uveden/a jako spoluautor/ka;
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Uherském Hradišti dne

.....
podpis studenta/ky

OBSAH

ÚVOD	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY	13
2 ZÁKONNÉ VYMEZENÍ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY A NAVAZUJÍCÍ INTERNÍ AKTY ŘÍZENÍ	16
2.1 ZÁKONY	16
2.2 INTERNÍ AKTY ŘÍZENÍ.....	17
3 ÚKOLY POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY	18
3.1 ROZDĚLENÍ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY.....	18
3.2 INTEGROVANÉ OPERAČNÍ STŘEDISKO – TÍSŇOVÉ TELEFONNÍ ČÍSLO 158.....	20
3.3 VNĚJŠÍ SLUŽBA – SLUŽBA POŘÁDKOVÉ POLICIE ČR.....	21
3.4 DOZORČÍ SLUŽBA	23
4 BEZPEČNOST PRÁCE – RIZIKA	25
4.1 VYMEZENÍ POJMU RIZIKO, NEBEZPEČÍ.....	26
4.2 RIZIKA PSYCHICKÁ	27
4.3 SLUŽEBNÍ ZBRAŇ JAKO RIZIKOVÝ FAKTOR PŘI VÝKONU SLUŽBY	29
4.4 PSYCHICKÝ STAV, ČINNOST A POSTOJE NAPADENÝCH POLICISTŮ.....	30
4.5 RIZIKOVÉ SITUACE PŘI NUTNOSTI POUŽITÍ ZBRANĚ	31
5 DONUCOVACÍ PROSTŘEDKY JAKO RIZIKOVÝ FAKTOR PŘI VÝKONU SLUŽBY	35
5.1 DONUCOVACÍ PROSTŘEDEK – TELESKOPICKÝ OBUŠEK.....	37
5.2 VOZIDLA S PRÁVEM PŘEDNOSTNÍ JÍZDY JAKO RIZIKOVÝ FAKTOR PŘI VÝKONU SLUŽBY.....	38
5.3 SILNIČNÍ KONTROLA JAKO RIZIKOVÝ FAKTOR PŘI VÝKONU SLUŽBY	39
5.3.1 Zastavení vozidla.....	39
II PRAKTICKÁ ČÁST	41
6 MODELOVÉ SITUACE RIZIK PŘI VÝKONU SLUŽBY POŘÁDKOVÉ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY	42
6.1 MODELOVÝ PŘÍPAD ZADRŽENÍ PACHATELŮ NA MÍSTĚ ČINU	42
6.1.1 Projevy agresivního chování pachatele	43
6.2 MODELOVÁ SITUACE ZADRŽENÍ PACHATELE ZA POUŽITÍ ZBRANĚ	44
6.3 NEBEZPEČNÁ JÍZDA ŘIDIČE NÁKLADNÍHO VOZIDLA POD VLIVEM ALKOHOLU	46
6.3.1 Popis události zúčastněného policejního komisaře	46
6.3.2 Pokračování události dalšího zúčastněného policisty	50
6.3.3 Zastavení nákladního vozidla.....	52
7 ZHODNOCENÍ MODELOVÝCH SITUACÍ A NAVRŽENÁ OPATŘENÍ	55

7.1	ZADRŽENÍ PACHATELŮ NA MÍSTĚ ČINU	55
7.2	ZADRŽENÍ PACHATELE ZA POUŽITÍ ZBRANĚ	56
7.3	NEBEZPEČNÁ JÍZDA ŘIDIČE NÁKLADNÍHO VOZIDLA POD VLIVEM ALKOHOLU	57
8	DOTAZNÍK	59
	ZÁVĚR	62
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	63
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	65
	SEZNAM OBRÁZKŮ	66
	SEZNAM PŘÍLOH.....	67
	D O T A Z N Í K.....	69

ÚVOD

„Policie České republiky (dále jen „policie“) je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor“.¹ Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkony na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony.

Policie prochází v posledních letech rozsáhlými změnami, a to nejen reformou, která byla zahájena v roce 2007 a stále ještě pokračuje, ale také rozsáhlými změnami vycházejícími z aktuální politické a bezpečnostní situace. Jednou ze zásadních změn ve struktuře policie je v posledních letech masivní odchod zkušených policistů a nástup policistů nových, kteří stojí na začátku své profesní kariéry u bezpečnostního sboru.

Dalším důležitým aspektem současné práce policistů je pak neustálý nárůst kriminality. Každoročně se zvyšují nejen čísla zahrnující kriminální činnost, ale jednoznačně se zvyšuje také agresivita a vynalézavost pachatelů, kteří trestnou činnost páchají. Ve statistických tabulkách se snižuje hodnota pouze jediného údaje, který je i přes svoji klesající tendenci více než alarmující, a to je údaj věkového průměru pachatelů. Dnešní doba se dá bez nadsázky nazvat dobou „neomezených možností“. Elektronická média, zejména pak internet, umožňují téměř každému získat zbraně či předměty, kterými lze učinit útok proti tělu důraznějším. Díky internetu si dnes lze dokonce vyrobit výbušninu z běžně dostupných chemikálií, nebo dokonce kompletní nástražný výbušný systém či jiný nástroj, kterým lze ohrozit na zdraví, životě a majetku i větší množství osob současně, případně způsobit velké hmotné škody. Velmi snadno dostupnou se stala také výuka úpolových sportů a dovedností. Značný rozdíl v této výuce však lze spatřovat v tom, že dříve se úpolové sporty vyučovaly jako prostředek sebeobrany, zatímco v dnešní době jsou často vyučovány za účelem umět zranit. Žádnou novinkou dnešní doby nejsou ani organizované „zteče“ různých extrémistických skupin (např. „Fotbaloví chuligáni“), které se pořádají za účelem získání zkušeností z reálné situace.

Z výše uvedených skutečností je zřejmé, že práce u policie je velmi náročná a pro policisty značně riziková. Tyto důvody mne pak vedly k mému rozhodnutí zpracovat bakalářskou práci na téma Analýza rizik při výkonu služby pořádkové policie České republiky.

¹ § 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

Policie České republiky se řídí zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Tento zákon nabyl účinnost dne 17. července 2008.

Policie České republiky je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor, slouží veřejnosti a jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek. K úkolům policie patří mimo jiné předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti. Policie působí na území České republiky, pokud zákon nebo jiný právní předpis nestanoví jinak. Úkoly policie vykonávají příslušníci policie a zaměstnanci zařazení v policii. Činnost policie řídí policejní prezidium. Policie je podřízena ministerstvu a ministerstvo vytváří podmínky pro plnění úkolů policie. Policejní prezident odpovídá za tuto činnost ministrovi.

Policii tvoří útvary, kterými jsou:

- Policejní prezidium České republiky v čele s policejním prezidentem,
- útvary s celostátní působností,
- krajská ředitelství policie a útvary zřízené v rámci krajského ředitelství (např. útvary s vymezenou územní působností).

Mezi základní povinnosti policie patří také zdvořilost, kdy policista je povinen dbát cti, vážnosti a důstojnosti nejen osob, ale i vlastní.

Dále je policista povinen dbát přiměřenosti postupu, postupovat tak, aby při zásahu do práv a svobod osob, vůči kterým směřuje úkon, nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného úkonem. Je povinen prokazovat svou příslušnost k policii služebním stejno-
krojem a služebním průkazem, vyjma § 12 odstavec 3) zákona č. 273/2008 Sb., kdy tuto příslušnost oprávněně zastírá.

Policista je povinen před provedením úkonu poučit osobu dotčenou úkonem o právních důvodech provedení úkonu.

Policie České republiky dále působí jako jedna ze základních složek v rámci integrovaného záchranného systému, dle Zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Podílí se na provádění záchranných a likvidačních prací včetně letecké podpory v krizových situacích.

Policie má ze zákona č. 273/2008 Sb., oprávnění k omezení osobní svobody osob. V uvedeném zákoně například dle § 26 je zakotveno oprávnění k zajištění osoby. Policista zajišťuje osobu, *kteřá svým jednáním bezprostředně ohrožuje svůj život, život nebo zdraví jiných osob.*

Na zajištění osoby navazuje oprávnění policisty umístit tuto do policejní cely. Před tímto úkonem je policista povinen a oprávněn provést prohlídku osoby. Prohlídku provádí osobní nebo bezpečnostní. Dále má oprávnění před umístěním osoby do policejní cely odebrat osobní věci a věci zajištěné pro podezření, že pocházejí z trestné činnosti.

Jako jedno z mnoha oprávnění, které ustanovuje zákon o policii, je vstup do obydlí nebo jiného prostoru nebo na pozemek. Dle § 40, zákona č. 283/2008 Sb., má policista toto oprávnění v případě, že jde o podezření, kdy se na uvedeném místě např. nachází zemřelý, při pronásledování osoby, anebo pokud hrozí nebezpečí z prodlení.

Zastavení a prohlídku dopravního prostředku upravuje § 42 zákona o policii. Toto oprávnění má policista v případě, kdy pátrá po pachateli trestného činu a je důvodná obava, že se může nacházet v dopravním prostředku. Dále pátrá-li po pohřešovaných osobách, hledaných, protiprávně se zdržujících na území České republiky. Nebo v případě, že se jedná o běžnou silniční kontrolu.

V HLAVĚ VII zákona č. 273/2008 Sb., má policista oprávnění k vykázání osoby. Policista využívá tohoto oprávnění v případě, kdy je podezření, „že osoba se dopouští nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti“.² V takovém případě je policista oprávněn vykázat osobu ze společného bytu nebo domu. (Vykázání osoby trvá po dobu 10 dní, pokud nedojde k návrhu na vydání předběžného opatření).

Použití donucovacích prostředků a zbraně:

policista je oprávněn použít donucovací prostředek k ochraně bezpečnosti své osoby, jiné osoby anebo k ochraně veřejného pořádku. V případě použití donucovacího prostředku

² § 44 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

proti osobě je policista povinen tuto vyzvat k upuštění od protiprávního jednání. Policista používá donucovací prostředky takové, pro které byl vycvičen.

Zárok pod jednotným velením:

v případě zároku pod jednotným velením „rozhoduje o použití donucovacího prostředku a zbraně velitel zakročující jednotky.“³ V tomto případě se jedná o Speciální jednotku policie, která zakročuje například při narušování veřejného pořádku na fotbalovém utkání, při různých demonstracích.

Práce s informacemi:

policie také pracuje s informacemi, které zpracovává a využívá v nezbytném rozsahu pro plnění svých úkolů. Práce s informacemi je i při podání vysvětlení od osoby, která může přispět k objasnění a odhalení trestného činu nebo přestupku a jeho pachatele. Práce s informacemi se také využívá při pátrání po hledaných nebo pohřešovaných osobách. Policie může pořizovat zvukové, obrazové nebo jiné záznamy, které jsou nezbytné pro plnění daných úkolů. Policista pracuje s informacemi i v případě, kdy vyzývá osobu k prokázání totožnosti. Prokazování totožnosti provádí policista na výzvu u osoby podezřelé ze spáchání trestného činu, nebo zdržující se v prostoru neoprávněně, zdržující se v blízkosti místa, kde došlo ke spáchání trestného činu nebo správního deliktu. Dále je policista oprávněn snímat daktyloskopické otisky, zjišťovat tělesné znaky, odebírat biologické vzorky, které umožňují získat informace o genetickém vybavení. K získávání informací z evidencí se policista řídí například:

- Zákonem č.328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákonem č.127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákonem č.133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

³ § 59 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

2 ZÁKONNÉ VYMEZENÍ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY A NAVAZUJÍCÍ INTERNÍ AKTY ŘÍZENÍ

Jak jsem zmiňovala v první kapitole, Policie České republiky se řídí zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Činnost policie ovšem ovlivňuje spousta dalších právních norem, závazných pokynů, interních aktů řízení a další vyhlášky a nařízení.

Nejvíce se v této práci budu zabývat zákony a navazujícími pokyny a nařízeními, které se týkají a jsou vydané pro službu pořádkové Policie České republiky.

2.1 Zákony

Nyní uvádím některé hlavní zákony, které vymezují základní činnost Policie České republiky:

- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, *vymezuje postavení a činnost policie České republiky.*
- Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.
- Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, *kde Policie ČR je jednou z hlavních složek integrovaného záchranného systému.*
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, *vymezuje základy trestní odpovědnosti. Jen trestní zákon vymezuje trestné činy a stanoví trestní sankce, které lze za jejich spáchání uložit.*
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), *účelem trestního řádu je úprava postupu orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni.*
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, *přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů, anebo o trestný čin.*
- Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, § 41 jízda vozidel s právem přednostní jízdy.

- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, přezkumné řízení dle ustanovení § 94, a následně zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

2.2 Interní akty řízení

Interních aktů řízení a dalších metodických pokynů je velmi mnoho, jsou neustále aktualizovány, doplňovány a kontrolovány, proto jsou zde vypsány pouze ty, dle mého názoru, nejdůležitější, které se týkají převážně služby pořádkové policie.

- Závazný pokyn policejního prezidenta (dále jen ZPPP) č. 212/2008, o služebních stejnokrojích Policie České republiky, v souladu s vyhláškou č. 460/2008 Sb., o způsobu vnějšího označení, služebních stejnokrojích a zvláštním barevném provedení a označení služebních vozidel, plavidel a letadel Policie České republiky a o prokazování příslušnosti k Policii České republiky.
- ZPPP č. 110/2008, o plnění úkolů služby pořádkové policie a služby železniční policie.
- ZPPP č. 10/2009, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti.
- ZPPP č. 160/2009, kterým se upravuje postup příslušníků Policie České republiky na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu.
- ZPPP č. 45/2009, kterým se upravuje postup při manipulaci s bloky k ukládání pokut, bloky na pokutu na místě nezaplacenou a finanční prostředky vybranými v blokovém řízení.
- ZPPP č. 166/2009, o provádění vykazání, k zajištění jednotného postupu příslušníků Policie České republiky v případech vykazání a řešení incidentů se znaky domácího násilí.
- ZPPP č. 30/2009, o plnění úkolů v trestním řízení.
- ZPPP č. 210/2008, kterým se upravuje postup specializovaných pracovišť při používání operativně pátracího prostředku sledování osob a věcí.
- ZPPP č. 43/2012, o eskortách, střežení osob a policejních celách.

3 ÚKOLY POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

Česká republika je demokratický stát a jeho hlavním úkolem, jako každého jiného demokratického státu, je zajistit klid a pořádek. A toto je prioritním úkolem Policie České republiky. Jak již bylo zmíněno, Policie České republiky je ozbrojený bezpečnostní sbor, který plní úkoly vymezené ústavními zákony, zákony a ostatními obecně závaznými právními předpisy. S ohledem na zabezpečení uložených úkolů je nezbytně nutné, aby měla služba Policie ČR svěřenou odpovídající pravomoc a působnost. Jako subjekt veřejnoprávní činnosti reprezentuje stát a jeho jménem vystupuje na obranu chráněných zájmů. Veřejnoprávní činnost ve svých důsledcích znamená podstatné zásahy do práv a svobod občanů a jejich následné omezování, je proto nezbytné tuto činnost regulovat právními normami. Souhrn právních norem, které upravují postavení a postup policejních orgánů služby pořádkové Policie České republiky, v rámci svěřené pravomoci a kompetence při plnění stanovených úkolů, tvoří právní základy činnosti služby pořádkové Policie České republiky.

Pro efektivní plnění těchto úkolů dochází uvnitř policie k určité dělbě věcné příslušnosti, to znamená, že policie jako taková se člení na jednotlivé služby.

Služba pořádkové policie zaujímá prioritní postavení mezi těmito službami. Je zaměřena na plnění základních policejních úkolů a úkonů. Tyto základní úkoly pak slouží i jako východzí podklad pro činnost dalších organizačních článků, jako je například Služba kriminální policie a vyšetřování, Skupiny dopravních nehod.

Mezi základní poslání služby pořádkové policie patří úkoly, které jsou plněny na veřejnosti v přímém kontaktu s občany a jinými osobami.

Nejfrekventovanější z úkolů, jak již bylo zmíněno, je zajišťování ochrany veřejného pořádku i ve spolupráci s orgány obcí a měst, potírání trestné činnosti, ochrana bezpečnosti a majetku, dohled nad bezpečností a plynulostí silničního pořádku.

3.1 Rozdělení Policie České republiky

Nejvyšším orgánem Policie České republiky je policejní prezidium v čele s policejním prezidentem ČR. Pod policejním prezidiem ČR jsou začleněny útvary s celorepublikovou (celostátní) působností. Jsou to útvary, které se zabývají závažnou či speciální trestní činností zpravidla překračující hranice jednotlivých krajů (Útvar pro odhalování organizovaného

zločinu, Útvar odhalování korupce a finanční kriminality, Úřad dokumentace a odhalování zločinů komunismu, Národní protidrogová centrála) nebo jsou to útvary, které zajišťují specifický servis ostatním policejním útvarům (Letecká služba, Pyrotechnická služba, Kriminalistický ústav, Útvar zvláštních činností). Jedny z nejdůležitějších útvarů jsou:

ÚOP ČR – Útvar pro ochranu prezidenta ČR – „Ochrana prezidenta republiky je tvořena souhrnem opatření, jejichž cílem je zajištění maximální bezpečnosti hlavy státu, při současném zachování nutné tolerance vůči chráněné osobě a jejímu okolí“.⁴

URNA – Útvar rychlého nasazení – „Je specifickým policejním útvarem určeným zejména pro boj proti terorismu. Působí na celém území České republiky. Je přímo podřízen policejnímu prezidentovi. O vysílání útvaru rozhoduje policejní prezident se souhlasem ministra vnitra. O nasazení útvaru rozhoduje velitel oprávněný nařídít provedení zákroku pod jednotným velením. V souladu s vymezenou působností provádí útvar služební zákroky proti teroristům, únoscům osob a dopravních prostředků, nebezpečným pachatelům organizované trestné činnosti a pachatelům zvláště závažných úmyslných trestných činů, zejména při jejich zadržení“.⁵ Ve své činnosti je ze zákona zaměřen na provádění zákroků v případech zadržování rukojmích, únosů osob a dopravních prostředků a proti zvláště nebezpečným pachatelům, převážně v souvislosti s organizovaným zločinem.

ÚOOZ – Útvar pro odhalování organizovaného zločinu – Útvar pro odhalování organizovaného zločinu „je výkonným pracovištěm služby kriminální policie a vyšetřování s působností na celém území České republiky. Ve vymezeném rozsahu je koordinačním, metodickým a kontrolním pracovištěm. Odhalováním a vyšetřováním organizovaného zločinu se podílí na udržování vnitřního pořádku a bezpečnosti. Organizovaný zločin představuje jeden z nejnebezpečnějších společenských problémů současného světa. Jeho expanze a šíření dokáže destabilizovat světové ekonomické a politické systémy, přičemž se aktivity organizovaného zločinu zaměřují zejména na rozvojové země a země, které se nacházejí v transformačním stádiu ekonomiky. Mezi takové země stále patří i Česká republika“.⁶

⁴ <http://www.policie.cz/ochranna-sluzba-utvar-pro-ochranu-prezidenta-cr.aspx>[cit 2012-02-10]

⁵ <http://www.policie.cz/clanek/utvar-rychleho-nasazeni-policie-ceske-republiky-utvar-rychleho-nasazeni.aspx>[cit 2012-02-10]

⁶ <http://www.policie.cz/clanek/utvar-pro-odhalovani-organizovaneho-zlocinu-skv-199737.aspx> [cit 2012-02-10]

ÚZČ - Útvar zvláštních činností - připravuje materiály pro trestní řízení, vyhodnocuje a zajišťuje pasivní i aktivní telekomunikační provoz mobilních operátorů. Zajišťuje a vyhodnocuje odposlechy, zaměřuje se na provoz mobilních telefonů, což je využíváno zejména při pátracích akcích po pohřešovaných a hledaných osobách.

Krajská ředitelství policie – jsou útvary s územně vymezenou působností. Jsou to samostatné organizační složky státu, které plní základní úkoly policie na daném teritoriu a samostatně hospodaří s finančními prostředky ze státního rozpočtu. Zákonem bylo zřízeno 14 krajských ředitelství, která kopírují 14 vyšších územních samosprávných celků, zřízených ústavním zákonem č. 347/1997 Sb. a jsou to: Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy, Krajské ředitelství policie Středočeského kraje, Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje, Krajské ředitelství policie Plzeňského kraje, Krajské ředitelství policie Karlovarského kraje, Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje, Krajské ředitelství policie Libereckého kraje, Krajské ředitelství policie Královhradeckého kraje, Krajské ředitelství policie Pardubického kraje, Krajské ředitelství policie Vysočina, Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje (viz. příloha Organizační struktura KŘP JmK), Krajské ředitelství policie Olomouckého kraje, Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje a Krajské ředitelství policie Zlínského kraje.

V čele krajského ředitelství stojí ředitel a jeho náměstci pro Službu kriminální policie a vyšetřování, vnější službu a ekonomiku. Pod krajskými ředitelstvími jsou dále zřízeny útvary s celokrajskou působností a dále Územní odbory působící zhruba na teritoriích bývalých okresů, pod kterými působí zejména jednotlivá obvodní oddělení, která tvoří nejnižší základní výkonné články policie, a dále například dopravní inspektoráty a služba kriminální policie a vyšetřování.

3.2 Integrované operační středisko – tísňové telefonní číslo 158

Jedním z pilířů pro kvalitní policejní práci každého krajského ředitelství je operační odbor, jehož hlavní součástí je integrované operační středisko. Integrovaná operační střediska jsou pracoviště nepřetržitého pracovního provozu, která zajišťují bezodkladné plnění policejních úkolů v mimořádných situacích. Integrovaná operační střediska jsou pracoviště, která zajišťují, zabezpečují a koordinují výkon služby základních policejních útvarů. Nezbytnou součástí jejich činností je práce s informacemi. Integrovaná operační střediska zajišťují

nepřetržité spojení mezi útvary a jeho organizačními prvky, zabezpečují stálý provoz komunikačních prvků s kryptografickou ochranou.

Pro veřejnost, občany, kteří jsou v tísní, mimořádné situaci nebo se stali obětí trestného činu, slouží tísňové telefonní číslo 158. Telefonní číslo 158 je celorepublikové. Smluvní dohodou mezi telefonními operátory, ať už pevných linek, nebo poskytovatelů mobilních služeb, automaticky spadá podle místa (vyhodnocení buňky) volajícího na příslušné krajské operační středisko. Po přijetí telefonního hovoru operátor daného střediska okamžitě reaguje na získané informace, které vyhodnotí a předává na místně příslušná Obvodní oddělení policie k řešení nastalé situace a k dalšímu zpracování, realizaci. Podle situace předává informace dalším složkám integrovaného záchranného systému.

3.3 Vnější služba – služba pořádkové policie ČR

Pod vnější službu jsou zařazena Obvodní oddělení Policie ČR. Obvodní oddělení jsou základními výkonnými útvary pro výkon služby pořádkové Policie České republiky. Například Územní odbor Vyškov spravuje území bývalého okresu Vyškova, kde jsou systemizována tři obvodní oddělení a jedna policejní stanice, a to Obvodní oddělení Vyškov, Obvodní oddělení Slavkov u Brna, Obvodní oddělení Bučovice a Policejní stanice Rousínov spadající pod Obvodní oddělení Vyškov.

Obvodní oddělení - (dále jen OOP) - služba pořádkové Policie ČR - Služba je vykonávána v určených úsecích nebo stanovištích k zajištění ochrany veřejného pořádku, předcházení a odhalování trestné činnosti a plnění dalších úkolů policie. Výkon služby je policisty zpravidla prováděn ve vícečlenných hlídkách v nerovnoměrném rozvržení doby služby nebo směnném režimu služeb.

Tyto základní útvary slouží nejen jako organizační, ale i taktické, protože jejich cílem je sladění prostředků a sil pořádkové policie pro kvalitní plnění všech služebních úkolů.

Výstroj a výbava policisty pořádkové služby

Výkon služby pořádkové policie se zásadně vykonává ve služebním stejnokroji dle **Závazného pokynu policejního prezidenta č. 212 ze dne 29. prosince 2008 o služebních stejnokrojích Policie České republiky, v souladu s vyhláškou č. 460/2008 Sb., o způsobu vnějšího označení.**

Policista ve službě má zpravidla při sobě či k dispozici služební průkaz, viditelně umístěné identifikační číslo (osobní evidenční číslo), služební střelnou zbraň s předepsaným počtem nábojů, balistickou ochranou vestu, slzotvorný prostředek, obušek, případně tonfu, služební pouta, zastavovací terč a reflexní vestu. Dále má policista možnost provádět zjišťování hladiny alkoholu v dechu elektronickým přístrojem zn. Dräger. Další služební pomůcky jsou velké a malé svítilny, základnové, vozidlové a ruční radiostanice MATRA.

Hlídky lze vysílat buď pravidelně do stálých úseků, kde dochází k častému narušování veřejného pořádku a páchání trestné činnosti, nebo do míst s periodicky se opakujícími úkoly. Policejní hlídky jsou také vysílány k zajištění ochrany veřejného pořádku při kulturních, sportovních a jiných akcích, k řešení výtržností a podobně. Jsou rovněž vysílány na určená stanoviště ke střežení důležitých objektů, k zamezení vstupu osob na daná místa, k zajištění místa trestného činu, místa dopravní nehody apod. Výkon služby je zaměřen na ochranu života a zdraví občanů a majetku státu, právnických a fyzických osob. Policisté předcházejí a zabráňují narušování veřejného pořádku, páchání trestné činnosti, zakročují proti jejich pachatelům, získávají poznatky o trestné činnosti a jejich pachatelích a bezpečnostní situaci ve svěřeném úseku. Tyto poznatky předávají vedoucímu, dozorčí službě nebo operačnímu středisku. Policista plní úkoly na úseku pátrání po pachatelích trestných činů a přestupků, po osobách a věcech, odhaluje, prošetřuje a vyřizuje přestupky svěřené do působnosti policie zejména dle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích. V blokovém řízení projednává přestupky ve věcné příslušnosti Policie České republiky, např. přestupky v dopravě, na úseku veřejného pořádku, majetku či občanského soužití. V trestním řízení koná prověřování v souladu se zákonem č. 41/1961 (trestní řád), trestných činů dle zákona č. 40/2009 Sb., (trestní zákoník), u nichž horní hranice trestu odnětí svobody nepřevyšuje tři roky. Vyřizuje přidělené spisy, dále plní úkoly na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, provádí eskorty a střežení osob omezených na osobní svobodě a ostrahu osob umístěných v policejních celách (CPZ – cela předběžného zadržení). V rámci výkonu služby může být policista využit k plnění úkolů vyplývajících ze systému centralizované ochrany - oznámení na tísňové telefonní lince - a obdobných činností. Při plnění úkolů mimo oddělení udržuje spojení s dozorčí službou nebo s operačním střediskem. V listech instruktáže nebo knize služeb, které jsou dnes vedeny v elektronické podobě, vede přehled o úkolech a o průběhu služby.

Činnost pořádkové služby je založena na plánování a instruktáži. Důvodem plánování je nepřetržitá služba. Nepřetržitost výkonu služby je zajišťována policisty v pracovních i mimopracovních dnech, denní i noční době. Výkon služby je prováděn ve služebním stejnokroji. Nepřetržitost výkonu služby lze chápat i jako průběžné zajištění ochrany veřejného pořádku a boje s kriminalitou. Zásada instruktáže je jednou z podmínek efektivního výkonu služby. Instruktáž má za cíl stanovení konkrétních úkolů pro dané policisty ve službě, a to hlavně na úseku veřejného pořádku. Instruktáž je doplňována podle potřeby, okolností a momentální bezpečnostní situace v dané územní části.

3.4 Dozorčí služba

Dozorčí služba navazuje na činnost operačního střediska, zajišťuje akceschopnost oddělení zpravidla nepřetržitým výkonem služby. Dozorčí služba je vykonávána zásadně ve služebním stejnokroji. Policisté v dozorčí službě jsou vyzbrojeni služební zbraní, kterou nosí uloženou v pouzdře na opasku s příslušným počtem nábojů. Obušek, slzotvorný prostředek, pouta a případná další výzbroj musí být uložena v bezprostředním dosahu a zabezpečena před nepovolanými osobami. Při výkonu dozorčí služby policista:

- Zabezpečuje styk s veřejností, přijímá a zpracovává trestní, přestupková a jiná oznámení, zajišťuje a provádí úkony a nezbytná opatření k odstranění protiprávního stavu.
- Poskytuje potřebné základní informace občanům, kteří se na něho obrátí s žádostí o pomoc.
- Vysílá policisty k výkonu hlídkové, obchůzkové nebo jiné služby, provádí instruktáže, kontroluje jejich výstroj, vybavení a výzbroj a udržuje s nimi spojení. Po návratu policistů z výkonu hlídky, obchůzkové nebo jiné služby, přebírá hlášení o dosažených výsledcích.
- Plní úkoly uložené operačním střediskem a dodržuje hláskou službu.
- Zabezpečuje obsluhu dispečerského zařízení, je-li na oddělení provozován systém centralizované ochrany, a ve spolupráci s operačním střediskem organizuje vysílání hlídky na prověření signálu.
- Zabezpečuje chod a režim v policejních celách.

- Musí mít, v součinnosti s ostatními policisty a zaměstnanci policie zařazených na oddělení, přehled o všech osobách, které vstupují nebo se zdržují v objektu oddělení.
- Využívá informační systémy k zaznamenávání nápadu trestné činnosti a k evidenci dokumentů pod číslem jednacím a případně vede další stanovené služební pomůcky pro výkon dozorčí služby.
- V případě, že se neohlásí policista vyslaný do hlídkové nebo jiné služby po plánovaném ukončení služby, organizuje opatření ke zjištění důvodů neohlášení a vyrozumí operační středisko a vedoucího.
- Výkon dozorčí služby je hodnocen zejména podle úrovně příjmu trestných, přestupkových a jiných oznámení a komunikace s občany, vlastní řídicí a organizační činnosti, podle kvality zpracování úkonů při příjmu oznámení a nezbytných úkonů v trestním řízení či v řízení o přestupcích.

Výkonem dozorčí služby je zajištěna především akceschopnost základního útvaru při řešení vzniklých událostí, odhalování trestných činů a zjišťování jejich pachatelů.

4 BEZPEČNOST PRÁCE – RIZIKA

Policejní práce, stejně jako každé jiné zaměstnání, s sebou nese rizikové faktory. Pracovní rizika obvykle dělíme na psychická, fyzická a materiální. Problematika týkající se zdraví v pracovním prostředí je všeobecně nazývána - BOZP - Bezpečnost a ochrana zdraví při práci. V Zákoníku práce, Zákona č. 262/2006 Sb., část pátá, HLAVA I., § 101 - ukládá zaměstnavateli povinnost zajistit pro zaměstnance bezpečnost a ochranu zdraví při práci vzhledem k rizikům, která se týkají přímo vykonávané pracovní činnosti. A zároveň ukládá zaměstnancům povinnost, plně spolupracovat při zajišťování bezpečného prostředí na pracovišti. V § 102 uvedeného zákona, se hovoří o prevenci a předcházení rizik. Jako prevence jsou všechna opatření, která vyplývají z právních a ostatních předpisů, které se týkají bezpečnosti a zdraví při práci. Tato opatření mají jako hlavní cíl, předcházet rizikům, odstranit je nebo minimalizovat jejich škodlivé působení. V případě, že rizika nejde plně odstranit, je zaměstnavatel povinen rizika vyhodnotit a přijmout taková opatření, aby ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců bylo co nejmenší. Pro určení rizik v pracovním prostředí slouží i tzv. Analýza rizik při práci, kdy základem pro tuto analýzu je systematické sledování všech faktorů pracovního prostředí a pracovních podmínek. Součástí této činnosti je posouzení návrhů na opatření k omezování nebo vyloučení rizik, kontrola a hodnocení případných opatření. Proto se v analýze rizik rozlišují a doporučují dva základní případy, které mají vliv na volbu metod a postupů pro vyloučení nebo minimalizování případného rizika:

Apriorní analýza - jde o jev, který už minimálně jednou nastal, známe jeho povahu, není vykonstruovaný, víme, že k němu příslušná situace může opět vést. Jsme tedy schopni případné riziko eliminovat, být na něj připraveni (např. teroristický útok).

Aposteriorní analýza - jde o rozumové úvahy, kdy se domníváme, že určitá riziková situace by mohla nastat. Jde o možnost kolapsu určitého projektu, pracovního postupu, se kterým svým odhadem jsme schopni počítat a v případě nutnosti zasáhnout bez zbytečných odkladů.

Pro příslušníky bezpečnostních sborů, kteří jsou ve služebním poměru, se tato otázka řídí zákonem č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

HLAVA VII. – pojednává o bezpečnosti a ochraně zdraví při výkonu služby. § 86 Obecná ustanovení - ukládá bezpečnostnímu sboru povinnost zajistit potřebnou bezpečnost a

ochranu zdraví příslušníků při výkonu služby. Za toto odpovídají služební funkcionáři. Dozor nad bezpečností příslušníků u Policie ČR vykonává Generální inspekce bezpečnostních sborů. § 87 výše uvedeného zákona pojednává o prevenci rizik a dalších povinností bezpečnostního sboru. Cílem těchto opatření je předcházet rizikům. V rámci opatření, která slouží k odvrácení nebo minimalizování rizik, jsou pravidelná školení příslušníků o vydaných rozkazech, právních a služebních předpisech, zaměřených na ochranu, bezpečnost a zdraví při výkonu služby. Bezpečnostní sbor je dle § 89 zákona č. 361/2003 Sb., dále povinen poskytovat příslušníkům osobní ochranné prostředky a to podle zvláštního právního předpisu. Přestože Policie České republiky, jako ozbrojený sbor se řídí zákonem o služebním poměru, tak například v této části, pod výše zmíněným § 89 uvedeného zákona, vstupuje v platnost zákoník práce, dle „Sbírky zákonů č. 93/2012, Nařízení Vlády ze dne 29. února 2012, kterým se mění nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění nařízení vlády č. 68/2010 Sb. Vláda nařizuje podle § 21 písm. a) zákona č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), a k provedení zákoníku práce, dle dalších platných směrnic“.⁷

4.1 Vymezení pojmu riziko, nebezpečí

V této části bych se pokusila vymezit pojem „riziko“, a následně pojem „nebezpečí“.

V anglicky mluvících zemích jsou používány dva základní pojmy „risk“ (riziko) a „hazard“ (nebezpečí). V obsahovém textu této práce se budou často tyto dva pojmy objevovat, proto se pokusím vymezit pojem riziko a nebezpečnost.

„V české hovorové řeči oba převzaté pojmy často splývají a používají se jako synonyma“.⁸ „Pojem riziko je spojen s pravděpodobností nebo možností škody, očekávanou hodnotou škody. Aktivace určitého nebezpečí vyústí v určitý negativní následek. Je to kvantitativní a kvalitativní vyjádření ohrožení, vyjadřující míru a stupeň ohrožení“.⁹ Pojmem riziko se

⁷ Sbírka zákonů č. 93/2012-aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6149[cit 2012-05-06]

⁸ Šefčík, V. Analýza Rizik, vydavatel: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, ISBN 978-80-7318-696-8[cit.s 5]

⁹ „tamtéž“[cit.s 6]

tedy vyjadřuje pravděpodobnost, že vznikne negativní jev a zároveň i důsledky tohoto jevu. Definuje se jako kombinace pravděpodobnosti nežádoucí události a rozsahu, závažnosti možného zranění, škody nebo poškození zdraví.

Riziko má dva rozměry:

- pravděpodobnost vzniku nebezpečné situace ohrožení
- závažnost možného následku

Riziko se vztahuje k vymezené době a prostoru, kde probíhají rizikotvorné činnosti a kde může nastat realizace nebezpečí, z nichž rizika plynou.

4.2 Rizika psychická

Ve většině firem se provádí preventivní péče s ohledem na rizika v zaměstnání, sledující somatický stav zaměstnance. Policie České republiky nepochybně co do počtu pracovníků představuje jednu z největších „ firem“ v naší zemi. Je zřejmé, že je potřeba věnovat pozornost nejen fyzickým rizikům, ale i faktorům psychické zátěže v pracovním prostředí, odolnost vůči ní a zvládání pracovního stresu. Psychická zátěž je často bez další specifikace uváděna jako rizikový faktor pracovních podmínek s potenciálním negativním dopadem na zdravotní stav. Policisté nejvíce uvádějí stresové faktory při výkonu služby za zdroj svých somatických obtíží.

S ohledem na rizika v práci policisty je výběr uchazečů do služebního poměru důsledný. Každý uchazeč před přijetím do služebního poměru prochází vstupním psychotestem, tělesnou prověrkou, zdravotní prověrkou a na každého uchazeče místně příslušné Obvodní oddělení zpracovává „Bezpečnostní prověrku“. Ta zjišťuje, zda uchazeč je či není „závadová“ osoba (např. osoba s kriminální minulostí, nadměrně požívající alkoholické nápoje, mající styky s kriminálně „závadovými“ osobami). Po vyhodnocení těchto hledisek je uchazeč přijat do služebního poměru a nastupuje do půlročního přípravného kurzu, kde je systematicky připravován na službu u policie a na ni navazující rizika. Přípravný kurz je zaměřen na odbornou přípravu ke zvládnutí základních činností potřebných k výkonu povinností a oprávnění policisty, zvyšování fyzické zdatnosti a zdokonalování ve střelbě ze služebních zbraní a k osvojování si základů etiky policejní práce. Důraz nástupní přípravy je kladen na základy chování a vystupování, komunikaci, osvojení služební přísahy, etický

kodex policisty, služební kázeň, antistresovou odolnost, kondiční přípravu, střelecký trénink ostré střelby.

Pro zvládnání psychických rizik, ke kterým patří mimo jiné již zmíněná komunikace s občany, policista prochází různými dalšími kurzy a školeními, jako je například transakční analýza. Toto školení provádí policejní psychologové.

Transakční analýza je určitý myšlenkový pochod, který doporučuje, jak zvládnout komunikaci s oznamovatelem, případně agresorem za nutnosti rozhodování se v časové tísní. Spousta úkonů při výkonu policejní služby se děje v nutnosti okamžitého rozhodování, tedy v časové tísní.

Dále je to například Školení k domácímu násilí.

Školení k domácímu násilí připravuje policistu na zákrok, který je složitý jak z hlediska psychologického působení na agresora, tak i dostatečné tělesné připravenosti na možnou nutnost užití fyzického zákroku (taktická příprava) za použití donucovacích prostředků proti osobě, která se dopouští protiprávního jednání (například velmi často přestupku proti občanskému soužití dle § 49 odst. 1 písm. c) zák. č. 200/1990Sb.), „Domácí násilí představuje z pohledu trestního práva širokospektrální problém, který může být stíhán pod hlavičkou různých trestných činů a přečinů“.¹⁰

V práci policisty je psychická zátěž jako jeden z nejvýraznějších zdrojů rizik. Rizika fyzická i materiální jsou vždy při výkonu služby úzce spjata s psychickou stránkou. Odraz psychické zátěže lze spatřovat v mnohdy náročné komunikaci s veřejností, kdy při výkonu služby a při zákrocích proti pachatelům trestné činnosti dochází ke zvýšení útoků na zakročující policisty, zvyšuje se agresivita a arogance občanů, snižuje se věková hranice agresorů. „Více než polovina všech útoků má verbální charakter, avšak 193 fyzických útoků skončilo v minulosti za jeden kalendářní rok zraněním policistů“.¹¹ „Obecně lze tedy říci, že připravenost policistů, zejména k obchůzkové službě a k provádění služebních zákroků, není na patřičné úrovni. Proto je třeba zvláště zvýšit účinnost přípravy policistů k zákrokům proti narušitelům veřejného pořádku tak, aby byl policista schopen na vyšší profesionální úrovni použít přiměřený prostředek ještě dříve, než by mohl být útočníkem

¹⁰ <http://www.aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2006/03/cirtkova.pdf>

¹¹ Náchodský, Z. Taktika policejní akce, vyd. ARMES, Praha 1993[cit.s 3]

zraněn sám. Je nutné neustále zvyšovat profesionalitu a věnovat zvýšenou pozornost přípravě policistů a jejich zdokonalování v taktice provádění služebních zákroků¹².

4.3 Služební zbraň jako rizikový faktor při výkonu služby

Každý policista prochází střeleckou přípravou pro nutnost nošení a použití služební zbraně. Střeleckou přípravu je možné považovat za jednu z nejdůležitějších součástí služební přípravy příslušníků ozbrojených sil a složek. Každý policista má přidělenou služební zbraň a tento fakt vyžaduje, aby zbraň byla použita kvalifikovaným způsobem za podmínek, kdy zákon umožňuje její oprávněné použití. Zde je nutné znát zákonná ustanovení o právu použití zbraně. Policisté jsou oprávněni použít střelnou zbraň za podmínek, stanovených v ustanovení § 56 písm. a) až písm. h) zákona č. 273/2008 Sb.,

Policista je oprávněn použít zbraň:

- „v nutné obraně nebo v krajní nouzi,
- jestliže se nebezpečný pachatel, proti němuž zakročuje, na jeho výzvu nevzdá nebo se zdráhá opustit svůj úkryt,
- aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet,
- nelze-li jinak překonat aktivní odpor směřující ke zmaření jeho závažného zákroku,
- aby odvrátil násilný útok, který ohrožuje střežený nebo chráněný objekt anebo prostor,
- nelze-li jinak zadržet dopravní prostředek, jehož řidič bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život nebo zdraví osob a na opětovnou výzvu nebo znamení dané podle jiného právního předpisu nezastaví,
- jestliže osoba, proti níž byl použit donucovací prostředek hrozba namířenou střelnou zbraní nebo varovný výstřel, neuposlechne příkazu policisty směřujícího k zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo jiné osoby, nebo
- ke zneškodnění zvířete ohrožující život nebo zdraví osoby¹³.

¹² Náchodský, Z. Taktika policejní akce, vyd. ARMES, Praha 1993[cit.s 4]

¹³ § 56 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Policista při výkonu služby nosí zbraň s plným zásobníkem v těle zbraně a o zasunutí náboje do nábojové komory rozhoduje dle dané situace, vlastního uvážení a závažnosti služebního zákroku. Zde je policista vystaven velké psychické zátěži, protože i „v nebezpečných situacích za použití střelných zbraní je nutno vlastní psychický stav přizpůsobit podmínkám obecných faktorů střetnutí (vzdálenosti, času, místu, zbraní použité útočником) v perspektivní činnosti vlastní a anticipované útočnickově. Opakovaně je třeba si připomínat, že prosazování zákona je rizikové povolání, které vyžaduje konstantní bdělost“.¹⁴ Existují morální, legální a psychologické důsledky použití střelné zbraně, které musí být zváženy a vyřešeny předem, než dojde ke konfrontaci. Může dojít k situaci, jejímž následkem bude zabití útočníka, i když v zájmu ochrany vlastního života nebo druhé osoby. Velice často policisté pro tuto situaci mívají psychologické a etické zábrany, a to vzhledem k nutnosti okamžitého rozhodnutí, zda služební zbraň v dané situaci použít, nebo raději ještě použít jiný možný donucovací prostředek (úder střelnou zbraní, hrozba namířenou zbraní, varovný výstřel, který umožní dosažení účelu sledovaným zákrokem a je nezbytný k překonání odporu osoby, proti níž zakročuje). Praktické použití zbraně by v sobě mělo zahrnovat simulované nacvičování nových technik pod vlivem např. stresu v co nejrealističtějším prostředí. Při každém použití zbraně policistou hrozí nebezpečí náhodného výstřelu, ohrožení nezúčastněné osoby, může dojít k technické závadě na zbraní i k ohrožení samotného zakročujícího policisty v důsledku použití zbraně pachatelem proti jeho osobě.

4.4 Psychický stav, činnost a postoje napadených policistů

I v nebezpečných situacích je nutno vlastní psychický stav přizpůsobit podmínkám a obecným faktorům střetnutí. Psychický stav často hraje velkou roli, i když je známo, že pod tlakem psychické zátěže dochází zcela fyziologicky u každého jedince „ke zrychlení srdečního tepu, k dilataci papil, a tím ke snížení vnímavosti“.¹⁵ Riziko ztráty zdraví nebo života se týká v podstatě všech služebních zákroků. Plánováním správných postupů v nebezpečných situacích a dobrou fyzickou a odbornou připraveností se lze vyhnout chybám, kterých se při závažných služebních zákrocích dopustili policisté, kteří utrpěli újmu na zdraví, či

¹⁴ Náchodský, Z. *Taktika policejní akce*, vyd. ARMES, Praha 1993[cit.s 19]

¹⁵ Náchodský, Z. *Taktika policejní akce*, vyd. ARMES, Praha 1993[cit.s.14]

život ztratili. Správným postavením plánu služebního zákroku lze předejít použití střelné zbraně útočníkem. Avšak ani to nemusí být pravidlem, jak ukazují následující případy:

„Policista zastavil, aby pomohl dvěma mladým lidem, kterým se porouchalo auto. Netušil, že se jedná o uprchlé vězně-recidivisty, kteří mají o jeho pomoci jinou představu (jsme dopadeni a zatčeni!!!) a že v důsledku této mylné představy použijí střelné zbraně. Policista přišel o život.

V tomto případě šlo o kontakt s neznámými osobami mimo jakoukoli anticipaci v myšlení policisty, bez intuitivního odhadu situace. V případě neznámých osob a osob podezřelých chováním je proto nutné anticipovat i možnost ozbrojeného střetnutí. Realizace plánu musí proběhnout s minimálním váháním, nebo ještě lépe instinktivně a bez váhání. Vždy jde o setinosekundové záležitosti¹⁶.

„V Praze přistihl policista pachatele, který se snažil vniknout do zaparkovaného motorového vozidla. Při zjišťování jeho totožnosti nevěnoval dostatečnou pozornost svému okolí, byl udeřen zezadu dalším pachatelem do krční páteře a několikrát bodnut nožem do paže a stehna“.¹⁷

Zhodnocením uvedeného případu došlo opět k podcenění dané situace a nutné opatrnosti při služebním zákroku.

Při zákroku proti pachateli musí policista dbát vždy zvýšené ostražitosti, aby nebyl sám napaden a následně zraněn či dokonce usmrcen. Stejným způsobem musí postupovat ve všech případech, kdy zakročuje proti neznámé osobě. Uplatnění správné metodiky, taktiky a techniky při služebních zákrocích je mnohdy opomíjeno a jak dokazují výše uvedené případy, doplatila na to již řada policistů újmou na zdraví, nebo dokonce i ztrátou života.

4.5 Rizikové situace při nutnosti použití zbraně

Zárok proti aktivnímu střelci

Služební příprava a výcvik policistů jsou zaměřeny i na řešení problematiky služebního zákroku proti tzv. aktivnímu střelci. V poslední době dochází v zahraničí, ale i u nás, ke

¹⁶ Náchodský, Z. *Taktika policejní akce*, vyd. ARMES, Praha 1993 [cit.s.19]

¹⁷ Náchodský, Z. *Taktika policejní akce*, vyd. ARMES, Praha 1993 [cit.s.3]

stále častějším případům závažné trestné činnosti s vysokým počtem obětí, kterou nazýváme útokem aktivního střelce.

Kdo je aktivní střelec?

Jde o ozbrojeného pachatele, jeho útok není náhodný a jeho jednání bývá promyšlené. Střelec nemá plán ústupu, není připraven pro vyjednávání, většinou se nehodlá vzdát, jeho cílem je usmrtit co nejvíce osob ještě před tím, než bude zastaven policií nebo ukončí svůj život sebevraždou.

Útok aktivního střelce trvá v průměru 13-15 minut, kdy se na místo činu většinou jako první dostaví běžná dvoučlenná hlídka policistů - služba pořádkové policie.

S čím se na místě zásahu může policista setkat?

- pohled na mrtvé lidi, těžce raněné dospělé i děti,
- množství krve, křik, pláč, nařikání, zmatek, utíkající lidé,
- ohlušující střelba na neznámém místě nebo přímý útok proti policistům.

Nejčastější motivy aktivních střelců

Ztráta zaměstnání, spory v zaměstnání, sousedské spory, problémy v osobním životě.

Nejčastější místa útoků aktivního střelce

Škola, kanceláře, bývalé pracoviště, ulice.

Nejznámější útoky aktivních střelců

Škola v Albertville (Stuttgart – DE) v roce 2009, 16 mrtvých¹⁸

Sídliště v Bratislavě (SR) v roce 2010, 8 mrtvých, 15 zraněných, z toho jeden policista¹⁹

Jindřich Pirner útočil 27. Června 2011, místem útoku byla Praha-Modřany, 3 postřelení lidé, zadržen byl trojčlennou hlídkou PMJ (policejní motorizovaná jednotka).²⁰

Standardní operační postup

Po obdržení relace od operačního střediska si policisté nabijí zbraň, obléknou balistickou ochrannou vestu, která musí být označena nápisem POLICIE a vyrazí co nejrychleji k místu činu. Přestože pro výkon služby používá policie vozidlo s právem přednosti v jízdě

¹⁸ <http://zpravy.idnes.cz>

¹⁹ <http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/210110-bratislavskou-ctvrt-kde-radil-strelec-kdysi-oddeloval-ostnaty-drat.html>

²⁰ <http://krimi.eurozpravy.cz/45668-mladik-ktery-vrazdil>

(vozidlo je v barvách policie a vybaveno výstražným zvukovým a světelným zařízením), je důležité, aby dbali na bezpečnost jízdy.

Zkušenosti s aktivními střelci v zahraničí ukazují, že první kontakt policistů s nimi bývá na vzdálenost několika desítek metrů, proto je vhodnější namísto pistole použít dlouhou stříelnou zbraň. S dlouhou kulovou zbraní policista dokáže na takovou vzdálenost mnohem spolehlivěji zasáhnout střelce. Je také třeba vzít v úvahu množství nezúčastněných osob, které mohou být nepřesnou střelbou ohroženi. Na místo útoku vysílá operační středisko co největší počet dostupných hlídek. Ty dostanou informace o situaci, např. zda je pachatel ozbrojen, zda dochází ke střelbě, přesné či přibližné místo výskytu a další. Je důležité, aby policisté nepodceňovali situaci a vyčkali na posily a prostředky nejen krajského ředitelství, ale cestou operačního střediska policejního prezidia, jsou aktivovány i URNA, ÚOOZ, LS (letecká služba), vyjednávači a další síly a prostředky. Po celou dobu zákroku je nutné předávat operačnímu středisku informace o situaci na místě. Díky těmto zprávám mohou být všechny složky vyslané na místo již cestou průběžně informovány o vývoji situace a podle toho se na zákrok připravit. V případě aktivního střelce nejde pouze o jeho eliminaci, ale je následně potřeba propátrat celý objekt, sestavit evakuační týmy, poskytnout první pomoc zraněným lidem, zajistit okolí budovy či místa a provést další úkony. První hlídka, která se dostaví na místo činu, se snaží v co nejkratším čase od poškozených a svědků získat co nejvíce informací, které by pomohly určit polohu a popis aktivního střelce. Při získávání základních informací se hlídka ptá jasně a zřetelně otázkami typu „Kolik jich je? Co má na sobě? Jakou má barvu bundy?“ Tyto základní informace mohou být maximem toho, co jsme schopni od lidí v šoku získat. Při získávání základních informací od malých dětí je vhodné se ptát stejně, ale používat termín „zlý člověk“, „Co má ten zlý člověk na sobě?“. V okamžiku, kdy je hlídka schopna přibližně odhadnout, kde by se mohl aktivní střelec nacházet, neprodleně se vydá směrem k němu. Jejím cílem je pachatele co nejdříve eliminovat, popřípadě alespoň oddělit od ostatních osob. Policista nikdy nezakročuje proti aktivnímu střelci sám, vždy minimálně ve dvoučlenné hlídce.

Během hledání aktivního střelce v budově musí policisté zaujmout takticky vhodnou formaci. Existují dva módy, ve kterých formace pracuje. První mód je kontaktní, kdy policisté vědí, kde se aktivní střelec nachází, druhý mód je vyhledávací, v tomto případě policisté nevědí, kde se pachatel nachází, takže cestou postupně prozkoumávají všechny místnosti.

Na závěr, kdy policisté eliminovali riziko nebezpečí, evakuovali všechny osoby a zásahová jednotka nebo Útvar rychlého nasazení propátraly objekt, nastává fáze vpuštění vyšetřovatelů a techniků na místo činu.

5 DONUCOVACÍ PROSTŘEDKY JAKO RIZIKOVÝ FAKTOR PŘI VÝKONU SLUŽBY

Při nárůstu kriminality stoupá i brutalita páchaných trestných činů a zvyšuje se i počet a brutalita útoků, směřujících proti příslušníkům policie ČR. Během výkonu služby se policisté často dostávají do situací, ve kterých musí použít zákonem definované donucovací prostředky. Toto použití musí být efektivní. Protože společenský vývoj s sebou přinesl i zásadní změny v policejní práci, je nezbytné transformovat celý systém profesní přípravy policistů. Základním cílem při přípravě policistů pro výkon služby je jejich vybavení schopností volit správnou taktiku svého postupu při střetu s osobou porušující zákon a používat takové prostředky, které jsou adekvátní konkrétní situaci.

S ohledem na délku základní odborné přípravy a vstupní úroveň civilních uchazečů o přijetí do služebního poměru je požadavek pro přípravu policistů k použití prostředků k donucení v takovém pojetí, aby každý policista byl schopen plnit všechny úkoly vyplývající z jeho služebního zařazení.

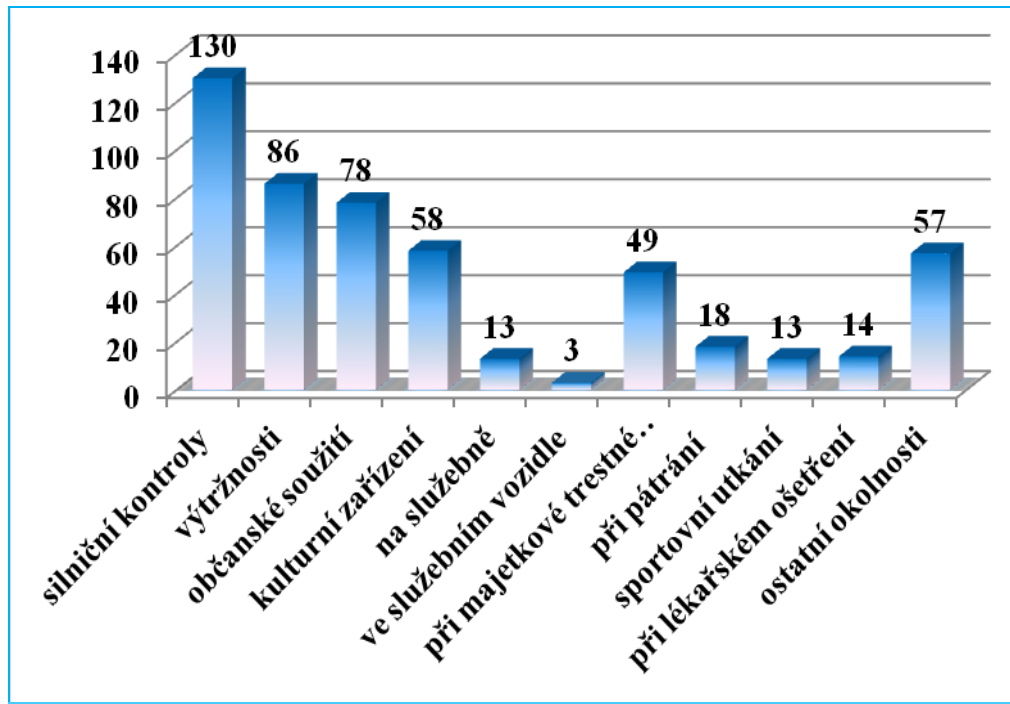
Obsah přípravy k použití taxativně určených donucovacích prostředků musí být v souladu s ustanovením § 51 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, a je zvolen tak, aby jej byl policista schopen zvládnout v průběhu základní odborné přípravy a udržet si jej po celou dobu svého zařazení do funkce, kde je použití prostředků donucení součástí plnění služebních úkolů.

Donucovací prostředky dle § 52 zákon č. 273/2008 Sb.

Policista je oprávněn použít při zákroku donucovací prostředek, k jehož používání byl vyvíčen. Toto mu ukládá § 52 zákona č. 273/2008 Sb. Donucovacími prostředky jsou například:

- hmaty, chvaty, údery a kopy, slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek, obušek a jiný úderný prostředek, varovný výstřel.

Statistiky ukazují, že počet použití donucovacích prostředků je velmi vysoký, a dokonce samotná napadení policistů jdou do několika stovek ročně. Pro bližší představu uvádím počty napadení policistů za rok 2010.

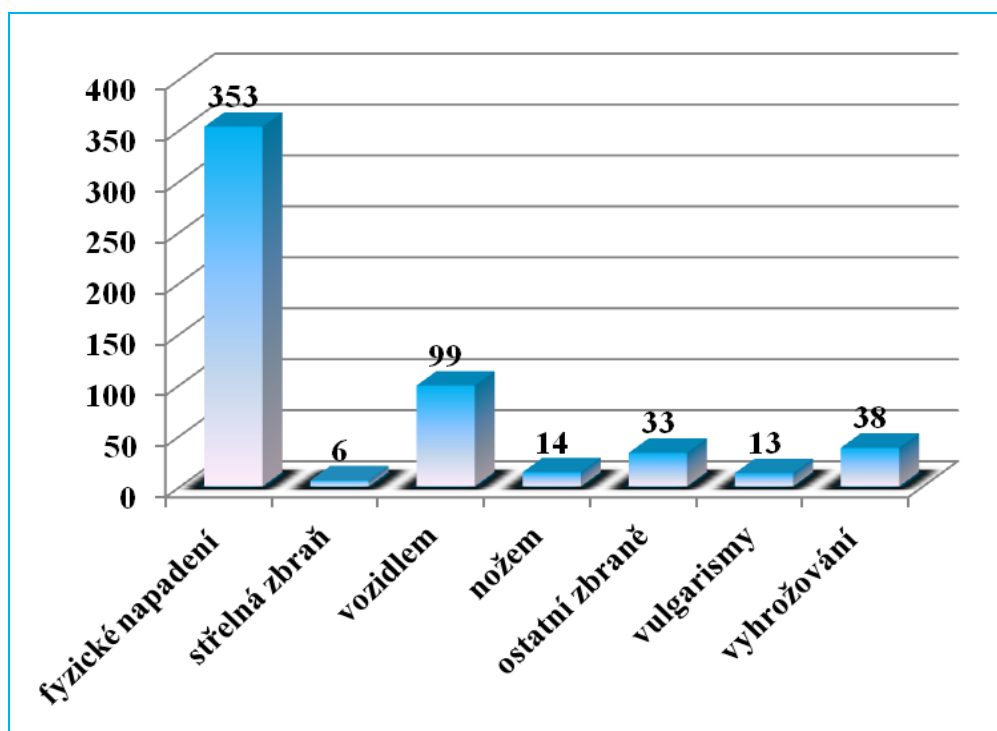

Obr. 1 Okolnosti provedení útoku

Tento graf znázorňuje okolnosti a způsob, při kterých došlo k útoku na policistu. Kromě jiného z něj vyplývá, že nejčastěji byli policisté napadáni při silniční kontrole vozidel, a to ve 130 případech, což je 25 % z celkového počtu 519. Agresivní řidiči nerespektují pokyny policistů, slovně a fyzicky policisty různými způsoby napadají.

Napadání policistů při výtržnostech se stává velice často např. při kontrolách restaurací, diskoték, pouličních rvačkách, kdy policisté zasahují právě proti páchání výtržností a veřejnému pohoršení.

V dalším grafu názorně vidíme, že nejčastějším způsobem provedení útoku na policistu je fyzické napadení, a to v 353 případech, což je 63,4 % z celkového počtu 556 útoků. (Na druhém místě je útok vozidlem)

Obr. 2 Způsob provedení útoku

Tato čísla zcela zřetelně dokumentují vysokou rizikovost služebních zákroků. Závažnou a varující skutečností je, že 38 % útoků na policisty v roce 2010 skončilo jejich zraněním. Tyto údaje dále korespondují s tématem efektivního používání donucovacích prostředků u Policie ČR jako velmi aktuálním.

5.1 Donucovací prostředek – teleskopický obušek

Představme si situaci, kdy hlídka provádí zadržení pachatele trestné činnosti a dává mu povel, aby si lehl na zem, protože mu chce nasadit služební pouta. Pachatel začne vyprávět, že je tady omylem a neustále se přibližuje k hlídce. I když policista řekne jasně: „Stůjte!“, pachatel nezastaví. V případě kdy stejnou větu řekne policista, který má v ruce teleskopický

ký obušek a dává jasně najevo, že je ochoten a schopen tento v případě potřeby použít, pachatel většinou pochopí, že nemá cenu vzdorovat. V takové situaci pomohl donucovací prostředek policistovi k dominantnímu postavení proti sebevědomému pachateli a zároveň k respektu, který tím policista získal. Pachatel začal respektovat policistovy příkazy.

Z jednání policisty by měla být cítit korektnost a profesionalita. Komunikace policisty by vždy měla vycházet ze zásad empatického chování. Toto téma souvisí s použitím donucovacích prostředků víc, než by se mohlo zdát. Policista totiž může vhodně zvolenou komunikací předejít zbytečnému konfliktu, který může lehce přerůst ve fyzický útok.

Jiná situace ohledně rizika zákroku nastává například při kontrole objektů, při kontrole v chatových oblastech nebo při kontrole bytu. Při těchto kontrolních akcích se policista dostává do rizikových situací, se kterými musí počítat, a to je moment překvapení, kdy se může ocitnout tváří v tvář pachateli, který na policistu okamžitě zaútočí. V této situaci, kdy se ocitl v krátké vzdálenosti před pachatelem, reaguje policista okamžitě výpadem. Výpad provádí buď dlaněmi, slzotvorným prostředkem nebo zbraní.

5.2 Vozidla s právem přednostní jízdy jako rizikový faktor při výkonu služby

Dalším rizikovým faktorem při výkonu služby je řízení služebních motorových vozidel. Policie České republiky pro výkon služby užívá motorová vozidla s právem přednostní jízdy, řídí se zákonem č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů. Ovšem v případě, že policisté ve službě musí použít výstražné zvukové a světelné zařízení, dle § 41 zákona č. 361/2000 Sb., nejsou povinni dodržovat pravidla silničního provozu vymezené pod taxativně uvedenými paragrafy. Na toto navazuje závazný pokyn policejního prezidenta č. 172 ze dne 30. prosince 2009, kterým se stanoví zásady jednotného používání zvláštního výstražného a rozhlasového zařízení. Toto nařízení mimo jiné stanoví možnosti používání zvláštního výstražného zařízení při plnění úkolů souvisejících s výkonem zvláštních povinností, kdy služební vozidlo užívá práva přednostní jízdy. Za tyto se považují například: jízda vozidlem na místo trestného činu, dopravní nehody, provozní havárie, živelné pohromy, požáru, výbuchu a dalších mimořádných událostí, jejichž charakter vyžaduje urychlený přesun příslušníků Policie České republiky. Dále je to pronásledování pa-

chatele trestného činu nebo osoby podezřelé z jeho spáchání, jízda ke zjištěné hledané osobě v pátrání, popřípadě ke zjištěné pohřešované osobě, pronásledování vozidla, jehož řidič svou jízdou ohrožuje bezpečnost provozu na pozemních komunikacích. Zvláštní výstražné znamení dávané zvláštním výstražným světlem modré barvy doplněné zvukovým výstražným znamením je policista oprávněn použít při složitějších dopravních situacích, např. při průjezdu křižovatkou, nebo při předjíždění vozidel v nepřehledném úseku pozemní komunikace.

V těchto případech hrozí rizika možné dopravní nehody, ať už ze strany služebního vozidla, nebo ze strany účastníků silničního provozu, kteří nevěnují dostatečnou pozornost a ohleduplnost právě vozidlům s právem přednostní jízdy.

5.3 Silniční kontrola jako rizikový faktor při výkonu služby

Činnost policistů při silniční kontrole spadá do gesce dopravní policie. Přesto základní složka jako je služba pořádkové policie provádí v rámci prevence časté silniční kontroly.

Pokud se znovu podíváme na výsledky statistických grafů, které byly uvedeny v kapitole 5, všimneme si okolností, při kterých došlo k útoku na policisty v roce 2010, a způsobů jejich provedení. Z těchto grafů je zřejmé, že nejvíce napadení policistů probíhá právě při silniční kontrole. V 99 případech bylo proti policistům použito vozidlo jako zbraň. Z toho je zřejmé, proč je nutné učit policisty správné taktické postupy při provádění silniční kontroly.

5.3.1 Zastavení vozidla

Pro silniční kontrolu si vybíráme místo, které zajišťuje bezpečné zastavení vozidla, aniž by policisté byli ohroženi ostatními projíždějícími vozy. Policista navádí zastavované vozidlo a ustupuje před ním za policejní automobil. Vozidlo zajíždí před policejní auto. Oba policisté jsou tak kryti proti pokusu o sražení. V okamžiku, kdy kolem policistů vozidlo projíždí, mají první optickou kontrolu osob uvnitř. Vidí počet pasažérů, zda jsou to muži nebo ženy, a získávají tak první taktické informace. K vozidlu přistupují policisté zezadu, během jízdy. Zastavovat vozidlo zepředu není z taktického hlediska vhodné. Vyžaduje často předjetí vozidla, což může být značně riskantní manévr, a to buďto z důvodu vysoké rychlosti nebo pokusu o náraz vozidla do policejního automobilu. Jen za rok 2010 byli policisté v 99 případech napadení vozidlem, proto policisté k zastavenému vozidlu přistupují takticky zezadu. Mají kolem sebe bezpečný prostor, přistupují každý z jedné strany vozu. Při silnič-

ní kontrole policisté nikdy nevědí, s kým jednají, a proto je velice důležité, aby byli ostražiti a připraveni na nenadálou situaci. Vždy je potřeba, aby při představení se a žádosti o předložení dokladů potřebných k provozu vozidla požádali řidiče o vypnutí motoru.

V případě, že řidič odmítá s policistou spolupracovat, odmítá prokázat svou totožnost nebo se dokonce snaží z místa ujet, má policista právo takového řidiče zajistit a předvést. Zatímco se komunikující policista snaží situaci vyřešit, zajišťující policista informuje o vzniklém problému a žádá posily. Protože řidič neuposlechl výzvy policisty ani přes jeho varování o použití donucovacích prostředků, použije policista proti pachateli slzotvorný prostředek. Je to mnohem bezpečnější postup, než by byla snaha o vytažení řidiče z vozidla za pomoci nasazení páky nebo za pomoci obušku. Policista si nikdy nemůže být jist, zda řidič nemá v automobilu položený nůž nebo jinou zbraň. Řidič také může nechat nastartované vozidlo a v okamžiku, kdy by se policista snažil ho z vozu vyvléct, jednoduše sešlápne plyn. Z těchto důvodů není naklánění do vozidla vůbec bezpečné. Pokud ovšem policista použije slzotvorný prostředek, řidič není schopen odjet z místa, a také ukáže své ruce a není schopen účinně bojovat. Policista dává další povely. Řidič pochopil bezvýchodnost situace a donucen bolestí v očích začal spolupracovat a uposlechl výzvy k vystoupení z vozidla. Poté následuje standardní postup pro poutání pachatele.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 MODELOVÉ SITUACE RIZIK PŘI VÝKONU SLUŽBY POŘÁDKOVÉ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

Pro konkrétní rozměr své práce uvedu některé modelové situace, kde se zaměřím na rizika při běžném pracovním dni policistů zařazených na základním útvaru, což je vnější služba, služba pořádkové policie ČR. Každé zaměstnání s sebou nese určitá rizika, v této práci poukážu na rizika spojená s policejní prací příslušníků pořádkové policie.

Budou zde popsány úkony od přijetí oznámení až po samotné ukončení daného případu.

6.1 Modelový případ zadržení pachatelů na místě činu

Dne 10. 1. 2012 v 18:38 hlídka Obvodního oddělení Vyškov při běžném výkonu služby projížděla kolem prodejny smíšeného zboží Hruška v obci Drysice, kde si všimla osoby A, o níž podle osobní a místní znalosti věděla, že se v minulosti dopouštěla zejména majetkové trestné činnosti, která podezřele postávala u prodejny.

Dvoučlenná hlídka přistoupila ke kontrole podezřelé osoby a zároveň provedení kontroly nenarušenosti objektu prodejny smíšeného zboží, v rámci které zaregistrovala vypáčené dveře prodejny a vyvstalo zde předběžné podezření z přečinu krádeže dle § 205 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku. Při přistoupení hlídky k osobě A vyšla z prostoru prodejny dosud nezjištěná osoba B, která se okamžitě dala na útěk. Z tohoto důvodu jeden člen hlídky tuto osobu ihned pronásledoval a po několika desítkách metrů dostihl a byla za použití donucovacích prostředků hmatů a chvatů podle § 52 písm. a, p) zákona č. 273/2008 Sb. zadržena v souladu s ustanovením § 76 odstavce 1 trestního řádu. Jelikož osoba byla agresivní, hrozil její útěk, byla jí nasazena pouta dle § 52 písm. p) zákona č. 273/2008 Sb., přičemž byla provedena bezpečnostní prohlídka, zda u sebe nemá zbraň, a to v souladu s § 82 odst. 3,4 trestního řádu. Osoba A spolupracovala s druhým členem hlídky, poskytla potřebnou součinnost k prokázání totožnosti a nebylo nutno omezovat její osobní svobodu či použít donucovací prostředky. Následně hlídka provedla hlásnou službu, spojila se radiostanicí se stálou službou na Obvodním oddělení Vyškov, přičemž bylo informováno integrované operační středisko kraje o zákroku vůči podezřelým osobám a na místo byly vyžádány posily. Vzhledem k tomu, že v této době další hlídka ve službě na Obvodním oddělení nebyla, dozorčí služba Obvodního oddělení Vyškov tedy vyžádala jako posilu k možnému zákroku hlídku Městské policie Vyškov.

Dalším šetřením na místě bylo zjištěno, že pachatelé vypáčili a poškodili petlici s visacím zámkem dveří od skladu se zbožím, do kterého společně vnikli a následně odcizili několik lahví alkoholických nápojů různých značek, které byly nalezeny nachystané za rohem prodejny. Zadržený pachatel, osoba B, byl hlídkou OOP Vyškov eskortován na obvodní oddělení ve Vyškově. Druhý pachatel, osoba A, byl na obvodní oddělení ve Vyškově převezen hlídkou Městské policie, kterou následoval dobrovolně. Dále byly na místě činu prováděny neodkladné a neopakovatelné úkony za účelem zadokumentování tohoto jednání a zajištění případných využitelných stop, a to za přítomnosti osoby odpovědné za prodejnu. Prováděnými úkony na obvodním oddělení ve Vyškově bylo zjištěno, že osoba B se dopustila uvedeného skutku i přesto, že byla trestním příkazem Okresního soudu v Tišnově odsouzena pro trestný čin dle § 205 odstavce 1,3 trestního zákoníku k trestu odnětí svobody ve výměře jednoho roku s podmíněným odkladem v trvání tří let, což mělo vliv na posouzení právní kvalifikace skutku ve vztahu k této osobě. Provedenou dechovou zkouškou byla u osoby A zjištěna hodnota 0,77 ‰ alkoholu v krvi, přesto pachatel při šetření řádně spolupracoval. Agresivita zadrženého B neustávala ani na obvodním oddělení ve Vyškově, kde byly konány v uvedené trestní věci příslušné úkony. U osoby B byla provedena dechová zkouška, kdy byla naměřená hodnota alkoholu v krvi 1,57 ‰. Z důvodu ovlivnění alkoholickými nápoji, její agresivitě, snaze sebepoškozování a neochotě spolupracovat nebylo možno s touto osobou provádět úkony trestního řízení, a proto byla umístěna do policejní cely s tím, že další potřebné úkony trestního řízení budou provedeny po zklidnění a vystřízlivění podezřelé osoby.

6.1.1 Projevy agresivního chování pachatele

Hrubými výrazy a nadávkami urážel policisty, neustále měl tendence kopat kolem sebe, plival po zakročujících policistech, po umístění do policejní cely měl snahu sebepoškozování, která spočívala v neuvážených pohybech, kdy hlavou tloukl do zdí a mříží. Vzhledem k tomuto chování byl za policejního doprovodu, zadržený pachatel převezen na protialkoholní záchytnou stanici.

Při každém takovém fyzickém kontaktu se závadovou osobou vyvstávají pro zakročující policisty rizika, která spočívají v možném nakažení se infekční nemocí, ať HIV, žloutenkou, nebo tuberkulózou. Další rizika lze spatřovat i v možném ublížení na zdraví, protože

osoba bránící se služebnímu zákroku může nepředloženým a neočekávaným způsobem policistovi ublížit.

6.2 Modelová situace zadržení pachatele za použití zbraně

Dne 15. 3. 2012 ve 14:50 hod. bylo v obci Rychtářov, okr. Vyškov, spatřeno hlídkou Obvodního oddělení Policie České republiky vozidlo Audi A4 černé barvy, které odpovídalo popisu vozidla, po kterém je vyhlášeno pátrání. Pravděpodobným řidičem by mohla být osoba T.Z., kterou operační důstojník integrovaného operačního střediska označil jako nebezpečného ozbrojeného pachatele a na tuto osobu byl vydán státním zástupcem KSZ Brno předběžný souhlas se zadržením dle § 76 odst. 1 trestního řádu. Řidič uvedeného vozidla ihned po spatření služebního motorového vozidla v barvách Policie ČR zvýšil rychlost svého vozidla a začal ujíždět. Z tohoto důvodu byl ihned hlídkou pronásledován. Následně byla hlídkou splněna hlásná služba, kterou byla dána informace integrovanému operačnímu středisku o zaregistrování a následném pronásledování předmětného vozidla s podezřelou osobou. Operační důstojník integrovaného operačního střediska ihned přizval ke spolupráci okolní policejní útvary, zejména OOP Blansko, jelikož vozidlo ujíždělo směrem k jeho teritoriu a organizoval jejich součinnost k úspěšnému dokončení služebního zákroku, tedy zastavení vozidla a zadržení pachatele. Přizváno ke spolupráci bylo i operační středisko policejního prezidia v Praze, které ihned po zobrazení informace přizvalo ke spolupráci leteckou službu Policie ČR. Zároveň byla ke spolupráci přizvána i operační střediska z okolních krajských ředitelství z důvodu možné změny směru útěku pachatele.

Při pronásledování vozidla byl řidiči ze strany hlídky dáván jasný a srozumitelný pokyn k zastavení vozidla, a to červeně rozsvíceným nápisem „STOP“ na služebním motorovém vozidle spolu s výstražným světlem modré barvy a zvukovým výstražným znamením. Řidič vozidla však na tyto výzvy k zastavení vozidla nereagoval, dále zvyšoval rychlost svého vozu a snažil se hlídce ujet. Při této své jízdě ohrožoval bezpečnost provozu na pozemních komunikacích. Vozidlo bylo stále hlídce na dohled. Nicméně vzhledem ke značnému výkonnostnímu rozdílu motorů obou vozidel se pronásledované vozidlo v průběhu pronásledování místy ztrácelo hlídce z dohledu a hlídce se dařilo sledovat směr útěku pouze podle zvířeného prachu ze zimního posypu.

Dozorčí služba se průběžně snažila s hlídkou do služebního vozidla spojit, avšak tato nereagovala, hlídka ze služebního vozidla se neozývala, dozorčí služba opakovala pokusy pro

obnovu spojení se zakročující hlídkou, avšak marně. Potvrzuje se žádost o nasazení vrtulníku a kontroluje se pomocí radiostanice, v jakém dosahu jsou vyžádané posily.

Pronásledování vozidla dále pokračovalo. Zběsilou a riskantní jízdou projíždělo pronásledované vozidlo místními vesnicemi, kde v obci Studnice vjelo do pole a pronásledovaný řidič se snažil i přes rozblácený terén dále pokračovat v jízdě, což se mu dařilo, jelikož jeho vozidlo mělo náhon na všechna čtyři kola.

Policisté vyhodnotili situaci tak, že služební vozidlo s náhonem pouze předních kol nemůže v bahnitým terénu uspět, proto vystoupili z vozidla a začali vozidlo Audi A4 pronásledovat pěšky. Vozidlu však v bahnitým terénu prokluzovala kola a policisté ho po pár desítkách metrů dostihli. Následně policisté vyzvali řidiče: „Jménem zákona zastavte vozidlo a vystupte z něj.“ Jelikož řidič na tuto výzvu nereagoval, bylo ze strany policistů použito donucovacího prostředku varovný výstřel dle § 52 písmeno o) zákona číslo 273/2008 Sb., v souladu s ustanovením § 53 výše citovaného zákona, přičemž výstřel mířil do bezpečného prostoru mimo zastavěnou oblast obce Studnice. Jelikož řidič vozidla na tuto výzvu opět nereagoval, byl ze strany policistů opětovně použit donucovací prostředek varovný výstřel v souladu s výše citovaným zákonem. Řidič však stále nereagoval a pokoušel se dále přes rozbahněné pole ujíždět, kola začala mít lepší trakci, vozidlo zvyšovalo rychlost, a tedy bezprostředně hrozil útěk nebezpečného pachatele, proto byla ze strany zakročujících policistů použita zbraň v souladu s ustanovením § 56 písmeno f) zákona číslo 273/2008 Sb., a to výstřel proti vozidlu, který policisté směřovali na zadní pneumatiky vozidla. Po této střelbě na zadní část vozidla jeho řidič zastavil, vypnul motor a zůstal sedět ve vozidle. Po jeho zastavení byly policisty otevřeny dveře od řidiče vozidla a jeho řidič byl za použití donucovacího prostředku hrozba namířenou střelnou zbraní dle § 52 písmeno n) v návaznosti na ustanovení § 51 zák. č. 273/2008 Sb., vyzván k opuštění vozidla, což učinil. Po jeho vystoupení mu byla přiložena pouta, řidič vozidla byl na základě místní a osobní znalosti ztotožněn. Osoba byla dne 15. 3. 2012 v 15:30 hod. zadržena dle § 76 odstavce 1 trestního řádu. Ve chvíli kdy podezřelá osoba byla zadržena a spoutána, a tedy pominulo nebezpečí jejího útěku či útoku vůči policistům, se hlídka spojila s dozorčí službou na OOP Vyškov a následně podala zprávu o události integrovanému operačnímu středisku. Letecká služba byla poté odvolána, pátrání po nebezpečném pachateli bylo zrušeno na základě jeho zadržení. Policisté ze služby kriminální policie a vyšetřování při příjezdu na místo prováděli ohledání vozidla, ve kterém byla nalezena a zajištěna zbraň. Na místo se

dostavili také policisté z odboru vnitřní kontroly, kteří předběžně vyhodnotili použití zbraně proti nebezpečnému ozbrojenému pachateli jako přiměřené a oprávněné. Dále se dostavila výjezdová skupina krajského ředitelství, která si osobu převzala k dalším úkonům konaným v trestním řízení podle věcné příslušnosti.

Při tomto zásahu policejní hlídky bylo postupováno v souladu s platnou právní úpravou a povinnostmi stanovenými interními akty řízení. Hlídka postupovala dle svých možností v dané situaci správně a dbala vlastní bezpečnosti i bezpečnosti ostatní. Oba členové hlídky, kteří tento zásah provedli, jsou ve služebním poměru u Policie ČR více než 15 let, a zřejmě i proto zde z jejich strany nedošlo k žádným pochybením a jejich přičiněním byl nebezpečný pachatel zadržen.

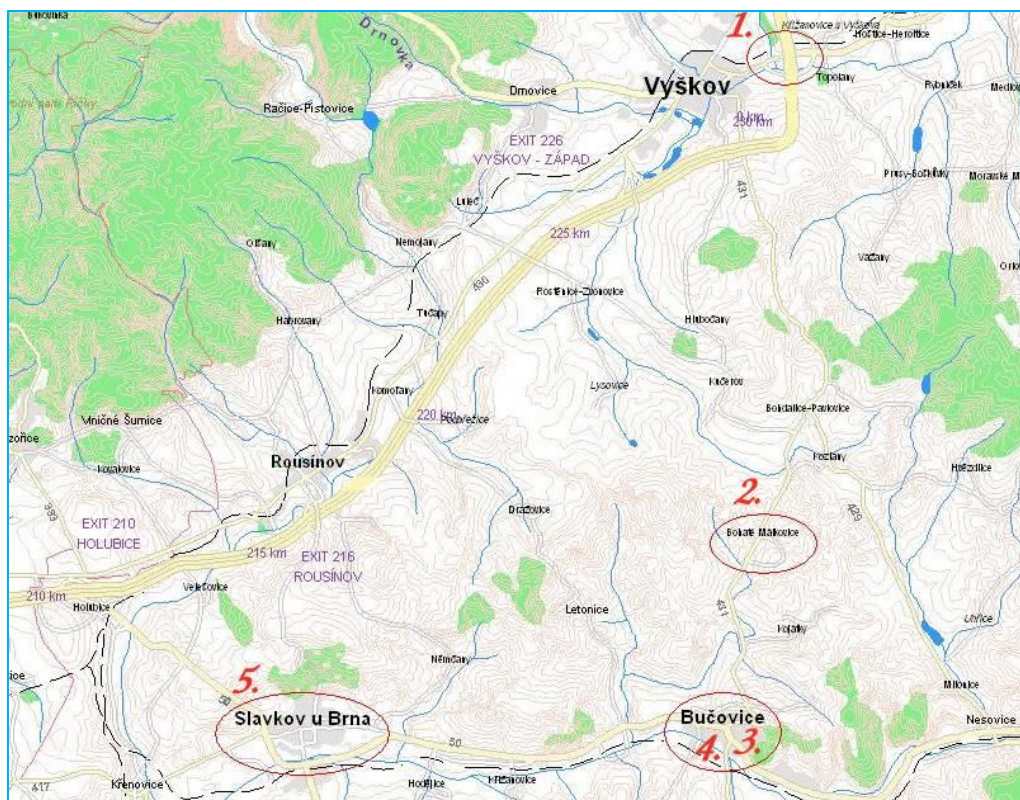
6.3 Nebezpečná jízda řidiče nákladního vozidla pod vlivem alkoholu

Jak již bylo zmíněno a poukázáno na rizika při běžném výkonu služby pořádkové policie, v této části na modelovém případě nastíním, s jakými riziky se policisté střetávají, a pokusím se je analyzovat. Vždy jde o to být i na takovou situaci připraven, vybaven a umět jí čelit s minimálními škodami na majetku či dokonce zdraví a na životech jak samotných policistů, tak i spoluobčanů. Policie slouží veřejnosti a jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, což stanoví zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky.

6.3.1 Popis události zúčastněného policejního komisaře

Dne 8. 10. 2006 jsem ráno odjížděl svým motorovým vozidlem do zaměstnání do Vyškova. Cesta do Vyškova probíhala až k městské části Marchanice ve Vyškově dobře. V době, kdy jsem projížděl most nad dálnicí, vyjelo ve směru od dálnice zprava nákladní vozidlo modré barvy, které mi nedalo přednost v jízdě. Abych zabránil srážce, musel jsem prudce zabrzdit. Nákladní vozidlo vyjelo až do protisměru a řidič přitom odbočoval směrem do Vyškova. Řidič vozidlem zachytil o svodidlo a pokračoval ve směru jízdy do města. Nákladní vozidlo po silnici kličkovalo a jelo i v protisměru. Jen díky tomu, že nebyl velký provoz, nikoho nesrazil. V té době byla ještě tma. Pojal jsem podezření, že řidič nákladního vozidla je v podnapilém stavu nebo pod vlivem drog. Popisovaným způsobem se dostalo nákladní vozidlo až na kruhový objezd na ulici Křečkovská a dále pokračovalo v jízdě po ulici Tyr-

šova. Vozidlo neustále kličkovalo a já jsem se obával, že způsobí dopravní nehodu, nebo někoho přejede, protože evidentně řidič neměl řízení nákladního vozidla pod kontrolou. Uprostřed ulice Tyršova řidič vozidla náhle zastavil uprostřed vozovky a na toto jsem okamžitě reagoval tím, že jsem zastavil za ním, vystoupil ze svého vozidla a šel ke dveřím řidiče nákladního vozidla. Zaklepal jsem na dveře kabiny, řidiči ukázal svůj služební průkaz, představil jsem se slovy, že jsem policejní komisař Policie České republiky, a ptal jsem se ho, cos se děje. Dále jsem řidiče požádal, aby vozidlo opustil, na toto řidič reagoval tak, že zabouchl dveře a s vozidlem začal odjíždět směrem na Bučovice. To jsem se již spojil s integrovaným operačním střediskem, kde jsem sdělil vše ohledně této situace, uvedl jsem svou polohu a popsal nákladní vozidlo. Po vysvětlení celé situace a sdělení, že nákladní vozidlo odjíždí směrem na Bučovice, byla vyslána operačním důstojníkem hlídka OOP Bučovice k zastavení uvedeného nákladního vozidla.

Obr. 3 Trasa nebezpečné jízdy nákladního vozidla

Já jsem dále následoval nákladní vozidlo. Při projíždění obcí Bohdalice došlo málem ke srážce s autobusem, což mohlo mít velice špatné následky. Naštěstí této srážce řidič auto-

busu včas zamezil, a to manévrem, kdy nákladnímu vozidlu uhnul z cesty. Řidič nákladního vozidla dále pokračoval v jízdě směrem na Bučovice, ale to již jela v protisměru policejní hlídka z OOP Bučovice. V Bohatých Málkovicích se vozidlo policie otočilo po směru jízdy nákladního vozidla. Policejní vůz jel pomalu, přičemž měl zapnuté výstražné zvukové a světelné zařízení na vozidle i s nápisem „STOP“. Na toto řidič nákladního vozidla nereagoval a v prostoru autobusové zastávky začal služební vozidlo předjíždět. Vzhledem k tomu, že toto bylo přes střed vozovky, musel vjet na chodník, čímž ohrožoval služební vozidlo, které nakonec před vrcholem předjel.

Obr. 4 Místo nebezpečného předjíždění služebního vozidla

Já jsem stále jel za nákladním vozidlem až do Bučovic. Řidič kličkoval přes celou vozovku a v žádném případě nebylo možné ho předjet. Řidič služebního vozidla jel rovněž stále za nákladním vozidlem, měl zapnuté výstražné zvukové a světelné zařízení. Při cestě do Bučovic řidič nákladního vozidla pokračoval v jízdě po hlavní vozovce. Řidič služebního vozidla se odpojil a dle místní znalosti terénu jel zkratkou a dostal se opět před nákladní vozidlo. Já jsem pokračoval v jízdě za nákladním vozidlem. Když jsme přijeli ke škole, stálo zde přes cestu služební vozidlo, mělo zapnuté výstražné zvukové a světelné zařízení a policista dával baterkou příkaz k zastavení. Řidič nákladního vozidla reagoval tak, že najel na obrubník, zachytil pravou stranou služební vozidlo, které poškodil a dále pokračoval

v jízdě. Já jsem zde svoje soukromé vozidlo zaparkoval a přestoupil jsem do služebního vozidla OOP Bučovice.

Obr. 5 Poškozené služební vozidlo

Jeli jsme směrem na křižovatku silnice č. 50, kde v křižovatce stálo uvedené nákladní vozidlo nasměrované na Slavkov u Brna, přičemž zadní část nákladního vozidla byla ještě na ulici Vyškovské. Před nákladní vozidlo najel s dalším služebním vozidlem vedoucí OOP Bučovice, měl zapnuté výstražné zvukové a světelné zařízení a zastavil napříč přes vozovku v pravém jízdním pruhu, my jsme s druhým služebním vozidlem policie nákladní vozidlo objeli a postavili se bokem vedle něj, a to tak, že jsme vytvořili ze dvou služebních vozidel zátarasný klín, aby řidič nákladního vozidla nemohl projet. Ten stál, měl vypnutý motor a zhasnutá světla. Obě služební vozidla měla stále zapnuté výstražné zvukové a světelné zařízení. Já jsem vystoupil z vozidla a šel jsem ke dveřím nákladního vozidla, kde jsem se opětovně představil i služebním průkazem Policie ČR. Na toto reagoval řidič nákladního vozidla tak, že zavřel dveře a vozidlo nastartoval a rozjížděl se dopředu. Při tom mě tlačil na služební vozidlo, ve kterém jsem přijel, byl jsem zaklíněn mezi nákladním vozidlem a služebním vozidlem, přičemž jsem se točil přes kapotu služebního vozidla a upadl jsem na vozovku před služební vozidlo. Takto řidič prakticky rozrazil služební vozidla a pokračoval směrem na Brno. Obě vozidla byla poškozena, přesto vedoucí OOP

Bučovice i s poškozeným služebním vozidlem řidiče následoval. Vzhledem k tomu že jsem utrpěl zranění, byl jsem převezen do nemocnice, mám pohmožděné břicho, ledvinu a pánev. V dané chvíli jsem vlastně rád, že jsem tak „dobře“ dopadl, neboť dle situace na místě jsem neměl možnost žádného úniku. Na vysvětlenou uvádím, že jsem takto vyhodnotil situaci a chtěl zabránit možnému ohrožení a zranění ostatních účastníků silničního provozu, neboť způsob jízdy řidiče nákladního vozidla možnému nebezpečí odpovídal. Proto jsem prováděl v dané chvíli všechna možná opatření k zabránění bezohledné jízdy.

Policejní komisař při této dopravní nehodě utrpěl zhmoždění břišní stěny, zhmoždění dolní části zad a pánve. Se zraněním byl hospitalizován v nemocnici ve Vyškově, předpokládaná doba pracovní neschopnosti byla asi měsíc. Sám měl velké štěstí, neboť když stál mezi nákladním vozidlem a služebním vozidlem, rozjíždějící se nákladní vozidlo ho začalo svírat a jakmile ho nákladní vozidlo přimáčklo ke služebnímu vozidlu, služební vozidlo začalo uhýbat doleva, protože na vzniklou situaci bleskově zareagoval policista z tohoto vozidla a začal služebním vozidlem mírně couvat. Poté tlak na tělo policejního komisaře začal mírně polevovat, a poté byl odmrštěn tak, že rozbil čelní sklo služebního vozidla a upadl na zem před něj.

6.3.2 Pokračování události dalšího zúčastněného policisty

Při příchodu do práce na OOP Bučovice, někdy kolem 6 hodiny ráno na oddělení nikdo z policistů, kteří měli noční službu, nebyl. Ze zapnuté vysílačky byla slyšet relace operačního důstojníka o tom, že ve směru od Vyškova jede do Bučovic nákladní vozidlo modré barvy a bezohlednou jízdou ohrožuje ostatní účastníky silničního provozu a bezprostředně hrozí ohrožení životů a zdraví ostatních účastníků silničního provozu a prozatím se zasahujícím policistům nepodařilo toto nákladní vozidlo zastavit. Na nic jsem nečekal, nastoupil jsem do služebního vozidla a při vyjíždění z oddělení jsem viděl projíždějící nákladní vozidlo, které popisem odpovídalo tomu, co jsem slyšel ve vysílačce. Okamžitě jsem pokračoval v jízdě za ním, měl jsem zapnuté výstražné zvukové a světelné zařízení. Cestou jsem poslouchal ve vysílačce celou pokračující relaci k této situaci. V době, kdy jsem přijel na hlavní silnici č. 50 na náměstí v Bučovicích, stálo nákladní vozidlo v křižovatce tak, že přední část měl stočenou k hlavní silnici směrem do Slavkova u Brna a zadní část ještě na ulici Vyškovská, řidič mohl dále pokračovat pouze přes chodník. Toho jsem využil a se zapnutým výstražným zvukovým a světelným zařízením jsem vozidlo objel a zastavil na-

příč jízdním pruhem před nákladním vozidlem, směrem na Slavkov u Brna, a vystoupil jsem z vozidla. V této době měl řidič nákladního vozidla vypnutý motor a zhasnutá světla. Krátce na to přijelo další služební vozidlo, které řídil můj podřízený a s ním ve služebním vozidle seděl policejní komisař v civilním oděvu. Řidič služebního vozidla zastavil vedle nákladního vozidla, a služební vozidla vytvořila zátarasný klín, který měl zabránit pokračování v jízdě nákladnímu vozidlu. Ještě než jsem se dostal k tomuto služebnímu vozidlu, řidič nákladního vozidla nastartoval a začal se rozjíždět. Já jsem rychle uskočil za služební vozidlo, kterým jsem přijel. Řidič nákladního vozidla prakticky narazil do služebního vozidla a já jsem v té chvíli utrpěl zranění hrudníku, protože do mě toto služební vozidlo narazilo, když ho nákladní vůz odhodil. Zároveň jsem viděl, že se před druhým služebním vozidlem ze země zvedá policejní komisař v civilu, ke kterému přiběhl kolega z druhého vozidla. Řidič nákladního vozidla však pokračoval dál v jízdě, na nic jsem nečekal a jel jsem ihned za nákladním vozidlem. Při jízdě jsem následně zjistil, že služební vůz je poškozený, že má rozbité zadní sklo. Své zranění jsem v tu chvíli vůbec nevnímal. Řidič nákladního vozidla jel přes celou vozovku, místy v protisměru, místy po krajnici, měl jsem pocit, že musí každým okamžikem havarovat. Protože neustále kličkoval a již byl poměrně hustý provoz, tak se nákladní vozidlo nedalo předjet. Jen shodou náhod nedošlo k žádné nehodě s protijedoucími vozidly. V této době už byla vyrozuměna okolní obvodní oddělení a probíhalo opatření k zastavení nákladního vozidla. Bezohledná jízda řidiče pokračovala kolem Slavkova, kde se ho pokoušela zastavit hlídka OOP Slavkov u Brna, ale tu objel a pokračoval dál v jízdě směrem na Brno. Když jsem jel za ním do slavkovského kopce, již do protisměru nejezdila žádná vozidla. V tu chvíli jsem pomocí vysílačky zjistil, že je provedeno nějaké opatření k zastavení nákladního vozidla. Na vrcholu kopce byl pak napříč přes vozovku postaven kamion, stála zde kolona vozidel a byla zde postavena služební vozidla se zapnutým výstražným zvukovým a světelným zařízením. Řidič nákladního vozidla na vrcholu kopce začal zrychlovat, ale pak zpomalil a nákladní vozidlo zastavilo velmi těsně před zátarasem z kamionu. Já jsem zastavil za ním, z vozidla jsem vyběhl a společně s dalším policistou jsem otevřel dveře kabiny nákladního vozidla, řidiče jsme za pomoci hmatů a chvatů (dle § 38/1 zákona číslo 283/1991Sb.,) svedli ven z nákladního vozidla na vozovku. Vzhledem k tomu, že nákladní vozidlo začalo nečekaně couvat, skočil jsem do kabiny, zatahl ruční brzdu a nákladní vozidlo zastavil. Nákladní vozidlo pak stálo uprostřed vozovky. Řidiče jsme na místě zadrželi. V tu chvíli jsem si začal uvědomovat proni-

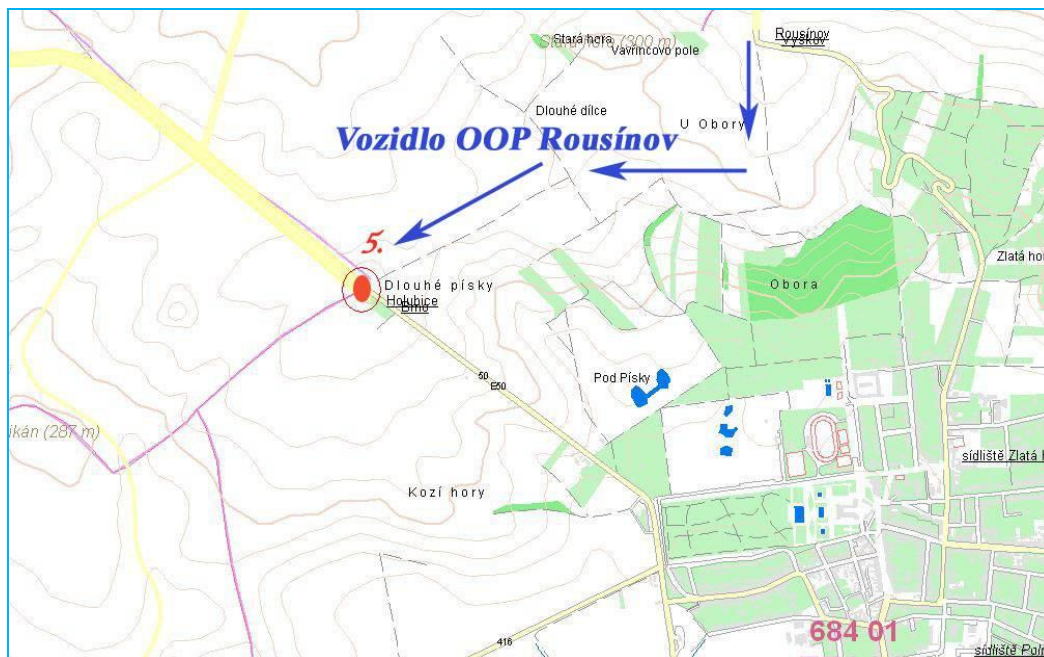
kavou bolest na hrudi a bolest páteře, byl jsem převezen k ošetření do nemocnice ve Vyškově, kde jsem byl hospitalizován. Utrpěl jsem pohmoždění hrudníku a páteře.

K věci ještě uvádím, že až po zadržení řidiče jsem si všiml, že tento je v silně podnapilém stavu a dle mého mínění ani nevnímal celou situaci. Jen díky náhodě nedošlo k žádné dopravní nehodě a dalšímu ohrožení na zdraví s jinými účastníky silničního provozu.

6.3.3 Zastavení nákladního vozidla

Bylo asi 5:55 hodin a s kolegou jsem končil noční službu. Při hlídkové službě se služebním vozidlem jsem ve vysílače slyšel od operačního důstojníka a okolních obvodních oddělení, že hlídky pronásledují nějaké nákladní vozidlo, blíže nespecifikované, které ujelo od dopravní nehody. Hlídky OOP Bučovice a OOP Slavkov podávaly průběžně zprávu o situaci operačnímu důstojníkovi a žádali svolení k použití výstražného zvukového a světelného zařízení. Potom byl chvíli ve vysílače klid, pak se ozýval vedoucí OOP Bučovice, který se hlídek dotazoval, kde přesně se hlídky nachází a kam jedou. Po asi pěti minutách hlídka hlásila ve vysílače, že při pokusu o zastavení uvedeného nákladního vozidla došlo ke sražení policejního komisaře a žádají na místo sanitku a posily. Členové hlídky požadavek několikrát opakovali a dále uvedli, že nákladní vozidlo ujíždí směrem na Slavkov u Brna. V tu chvíli jsem okamžitě nastartoval služební vůz a jel směrem k silnici II. třídy č. 50, což je silnice ve směru Brno – Slavkov – Bučovice. Cestou se přes vysílací kanál dotazoval kolega, který byl se mnou ve službě, na bližší informace k celé události, zejména jak vypadá nákladní vozidlo a jakým směrem pokračuje v jízdě.

Vzhledem k místní znalosti jsem jel k uvedené silnici zkratkou, a tak jsem se na předpokládané místo možného průjezdu inkriminovaného nákladního vozidla dostal včas. Zastavil jsem a náhle jsem uviděl, že od Slavkova jede kamion, ale hned jsem dle barvy poznal, že to není ten "náš". Kamion jsem tedy zastavil a řidiče požádal po rychlém vysvětlení situace o spolupráci. Řidič kamionu bez nějakých problémů a velmi ochotně souhlasil. Kamion postavil napříč vozovkou, a já s kolegou jsme šli naproti ujíždějícímu nákladnímu vozidlu, abychom se jej příkazem, za pomoci baterky s červeným světlem, pokusili zastavit.

Obr. 6 Místo zastavení nákladního vozidla.

Hledané nákladní vozidlo se blížilo a najednou to vypadalo, že ještě zrychluje a nezastaví, ovšem po chvíli začalo jízdu zpomalovat a kamion zastavil těsně, snad 10 cm před zátarasem z druhého kamionu. Po zastavení stíhaného nákladního vozidla jsem jej oběhl zezadu, za ním již stálo služební vozidlo vedoucího OOP Bučovice, který zrovna vybíhal z místa řidiče, a tak jsem běžel s ním ke kabině nákladního vozidla. Otevřeli jsme dveře kabiny, já jsem chytil řidiče za ruku a svedl jsem jej na vozovku, kde jsem mu nasadil pouta. V té době stále běžel v nákladním vozidle motor a vozidlo v okamžiku, kdy jsem nasazoval řidiči pouta, začalo pomalu couvat dozadu. Do kabiny rychle naskočil vedoucí OOP Bučovice a nákladní vozidlo se mu podařilo zastavit. Řidič při služebním zákroku nekladl žádný odpor, byl zjevně zcela opilý, jen něco mumlal, na výzvy vůbec nereagoval. Neměl jsem pochyb, že je natolik opilý, že je absolutně nezpůsobilý účastnit se jako řidič dopravy. Vůbec nebyl schopen sám se postavit na nohy a následovat mě do služebního vozidla, proto jsme ho museli s kolegou do vozidla usadit a on pak ve služebním vozidle usnul. Řidič byl po zadržení převezen na OOP Slavkov k dalším služebním úkonům.

Na závěr uvádím, že raději ani nedomýšlím, co všechno se vlastně mohlo stát, kdybychom nezasáhli včas a tento řidič se dostal na blízkou dálnici D1 a třeba i do města s velkým provozem jako je Brno.

Obr. 7 Kabina nákladního vozidla

7 ZHODNOCENÍ MODELOVÝCH SITUACÍ A NAVRŽENÁ OPATŘENÍ

7.1 Zadržení pachatelů na místě činu

Zadržení pachatelů trestného činu přímo na místě spáchání není běžnou záležitostí, ale prakticky každý policista se s takovou situací zcela jistě setká. Proto je také každý policista na tuto možnost samozřejmě připravován. Příprava spočívá jak v teoretické rovině (oprávnění policisty, důvody k zajištění či zadržení, taktika zákroku apod.), tak i v praktické rovině (taktika zákroku, použití donucovacích prostředků, fyzická příprava apod.) Také musí být policista k takovému zákroku řádně materiálně vybaven (výzbroj a výstroj). Nicméně riziko v takových případech je zcela zřejmé a je dosti vysoké, neboť každý takový zákrok je jiný, a proto se na něj nelze připravit v konkrétní rovině, ale jen v obecných rysech. Navíc se zakročuje proti člověku, který je zpravidla ve stresové situaci, a tudíž nevyzpytatelný ve svých budoucích reakcích.

V našem konkrétním případě policisté postupovali zcela v souladu se stanovenými obecnými postupy a doporučeními. Policisté měli situaci celou dobu pod kontrolou, chovali se jasně a rozhodně, což přispělo k celkovému zdárnému průběhu zákroku. Pachatele na místě nejprve vyzvali a až poté použili donucovací prostředky, a to pouze proti pachateli, který s nimi nespolupracoval. Celému průběhu zákroku lze vytknout pouze to, že v případě, kdy bylo třeba k řádnému dokončení zákroku poslat na místo posily, byla dozorčí služba nucena požádat Městskou policii o součinnost. Toto vidím jako nedostatek, který zvyšuje rizikovitost všech zákroků policistů, a je bohužel zapříčiněn momentální situací u Policie České republiky, která v posledních letech prochází rozsáhlými změnami v organizační struktuře. Tyto změny se mimo jiné projevují neustálým snižováním stavu policistů, a v důsledku toho pak dochází k podobným situacím jako v uvedeném modelovém případě. Přestože jsem u Policie České republiky zaměstnán jako občanský zaměstnanec, vnímám tuto situaci stejně jako mí kolegové ve služebním poměru, a to jako závažný nedostatek. Zákrok proti pachatelům byl v tomto případě úspěšný, nicméně do budoucna vidím jako možné riziko to, že i k závažnějším případům než v popisovaném, je místo druhé hlídky Policie ČR přivolávána na pomoc hlídka strážníků městské policie, jejichž strážníci mají menší rozsah pravomocí oproti policistům a dále poněkud odlišný výcvik či postupy, přičemž tyto složky nejsou navzájem v dostatečné míře secvičeny. Městská policie bývá v těchto přípa-

dech většinou požádána o součinnost a asistenci například při převozu již zadrženého pachatele a jeho střežení, vzhledem k početním stavům policistů, však tyto začíná suplovat i u závažnějších zákroků.

Z mých zjištění jednoznačně vyplývá, že početní stavy policistů jsou na mnoha odděleních policie ČR alarmující, čímž je ohrožen bezpečný výkon služby, a je tedy nezbytné co nejdříve zahájit náborovou kampaň k získání nových policistů, kteří by doplnili současné nízké stavy policistů v přímém výkonu služby.

7.2 Zadržení pachatele za použití zbraně

Zadržení pachatele za použití zbraně není pro policisty běžným zákrokem. Použití zbraně je pro policistu velmi psychicky náročné, protože přímo ohrožuje na životě a zdraví pachatele, případně okolní nezúčastněné osoby.

Oproti předchozímu případu policisté věděli, že se jedná o nebezpečného pachatele, který má u sebe zbraň. Takové zákroky jsou vysoce rizikové a zpravidla je provádí speciální útvary k tomu účelu vycvičené - zásahové jednotky při krajských ředitelstvích policie či URNA. Nutno podotknout, že proti tomuto pachateli byla zásahová jednotka již povolána předchozí den, ale nepodařilo se ho dopadnout a tento pachatel jim unikl. O to víc je třeba ocenit zákrok těchto přímo zasahujících policistů, kteří byli nuceni zasáhnout, neboť v tomto případě zákrok nesl odkladu.

Opět policisté postupovali zcela v souladu se stanovenými obecnými postupy a doporučeními. Celý postup měli ztížen o pronásledování ve vozidlech a proti vozidlu byli nuceni použít zbraň, a to zcela v souladu se zákony i interními akty.

Zákroku policistů a jejich použitému postupu nelze nic vytknout, ale opět zde vidím systémový nedostatek u Policie České republiky, a to v technických parametrech služebních vozidel, přestože se v minulých letech vozový park výrazně obměnil. Jak je zřejmé na uvedeném modelovém případě, Policie České republiky disponuje v dnešní době kvalitními novými služebními vozidly, které jsou běžně zařazeny na základních útvarech, avšak technické parametry těchto služebních vozidel bohužel nespĺňují svým výkonem vše, co by se od nich očekávalo, například při pronásledování podezřelého vozidla. V dnešní době mají pachatelé trestné činnosti vozidla s mnohem kvalitnějšími technickými parametry (výkon motoru, náhon na čtyři kola).

I když tento problém spadá do gesce ekonomického zabezpečení, navrhuji pro zlepšení této situace postupné vybavování i základních útvarů kvalitními a výkonnými vozidly, která by technickými parametry dostatečně konkurovala silnějším vozům.

7.3 Nebezpečná jízda řidiče nákladního vozidla pod vlivem alkoholu

Policejní komisař v posledním praktickém případě se zachoval v celé situaci velmi duchapřítomně a obětavě. Postupoval v souladu se zákony a interními akty řízení i v duchu policejní etiky. Jeho jednání je příkladem pro všechny ostatní policisty. Prakticky v době svého volna reagoval na vzniklou situaci pronásledováním nebezpečného řidiče ve svém vlastním vozidle, kvalitním a včasným podáváním informací integrovanému operačnímu středisku a neváhal riskovat i svůj život a zdraví tak, jak mu to velí jeho služební slib.

V uvedeném modelovém případě jsou zobrazena rizika, se kterými se policisté denně ve službě setkávají. V uvedeném případě policisté prošli riziky psychickými, kdy se snažili všemi dostupnými prostředky nebezpečnou jízdu nákladního vozidla přerušit. Nejprve použili běžné způsoby zastavování, přes blokování trasy jedním či dvěma služebními vozidly a nakonec použili jiné nákladní vozidlo. Velmi správně nepoužili zbraň či zastavovací pásy, protože oba tyto způsoby jsou velmi rizikové, jejich účinnost nejistá a špatně odhaditelná. Navíc by mohly vést k havárii nákladního vozidla a dnes již můžeme jen spekulovat s jak velkým následkem na životech a zdraví jiných osob, a k jak velké materiální škodě. Byl zde strach a obava, jak o kolegy kteří proti řidiči zakročovali, tak o včasné zajištění a odvrácení hrozícího nebezpečí pro veřejnost a občany. Fyzická rizika, kdy došlo i na újmu na zdraví dvou policistů v návaznosti děje prakticky nešlo odvrátit.

Je třeba vyzdvihnout duchapřítomnost a schopnost improvizace policistů, kteří nakonec nejvíce přispěli k vlastnímu zastavení nákladního vozidla. Nejprve využili místní znalosti a pomocí polní cesty se dostali na předpokládanou trasu nákladního vozidla. Poté vybrali snad nejvhodnější možné místo k jeho zastavení - vrchol stoupání, kde je nákladní vozidlo nejpomalejší. Nakonec se jim podařilo zastavit obdobně velký kamion, který postavili napříč vozovkou, čímž ji zablokovali. Je to jedna z mnoha konkrétních situací, na kterou nelze policistu detailně připravit, a je třeba jednat na základě vlastních zkušeností a zvážení všech okolností dané situace.

Oba policisté, kteří byli při tomto služebním zákroku zraněni, se nezávazně na sobě shodli v tom, že v případě, kdy si zpětně promítnou děj této události, bylo v mnohém souhrou šťastných náhod a okolností, že nedošlo k dalším a popřípadě mnohem závažnějším zraněním.

Opět policisté postupovali zcela v souladu se stanovenými obecnými postupy a doporučeními. Celý postup měli ztížen o to, že pachatel jel v nákladním vozidle, a proti takovému kolosu je velmi těžké běžnými prostředky zasahovat. Nakonec celý zákrok úspěšně zvládli, a to bez výraznějších ztrát, ať už na zdraví či majetku. Zranění utrpěli dva policisté, kteří byli hospitalizováni v nemocnici a jejich zranění byla hodnocena jako lehká. Materiální škoda na služebních vozidlech dosáhla částky 130000 Kč.

Řidič nákladního vozidla byl odsouzen pro trestný čin útok na veřejného činitele a pro trestný čin obecného ohrožení, za což mu byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody.

Jediné co by se mohlo v rámci tohoto zákroku vytknout, je práce integrovaného operačního střediska, konkrétně:

- operační trvalo poměrně dlouhou dobu, než si uvědomila, že oznamovatel je policista, který pronásleduje nebezpečné nákladní vozidlo
- vzhledem k malé místní znalosti pozdě a v nedostatečné míře reagovala na vývoj situace, což se projevilo na koordinaci celého zákroku, instruování a navádění příslušných zakročujících hlídek

8 DOTAZNÍK

Vzhledem k rizikům, která podstupují policisté zařazení ve službě pořádkové policie České republiky, jsem se rozhodla do mé práce zahrnout dotazník, který analyzuje a zhodnocuje otázky, na které odpovídali respondenti, kterých se tato rizika přímo týkají. Metodu otázek v dotazníku jsem postavila tak, aby splňovala kritéria validity a reliability, tedy aby zhodnotila to, co zhodnotit má a zároveň, aby výsledek mého výzkumu byl co nejpřesnější. Cílem dotazníku bylo zjistit, jak policisté v přímém výkonu služby pořádkové policie České republiky vnímají rizika svého povolání.

Dotazník byl předložen celkem 100 policistům, zařazeným na základních útvarech Jihomoravského kraje. Všechny 100 dotazníků bylo vyplněno a z nich jsem pak provedla obsahovou analýzu odpovědí a názorů.

V dotazníku je uvedeno celkem 15 otázek, kdy část otázek je otevřených a část uzavřených. Obsahovou analýzu jsem provedla z šesti položených otázek, které jsou pro vyhodnocení podstaty a cíle dotazníku nejdůležitější. Ostatní otázky z dotazníku byly pouze pro orientaci a použila jsem je pro přesnější pochopení a doplnění vysvětlení u odpovědí, ve kterých se policisté mírně rozcházel, což ovlivňuje například délka služebního poměru (viz. otázky č. 1, 5, 6, 12, 15).

- V otázce číslo 2.: Považujete povolání policisty/ky služby pořádkové policie za rizikové?

Odpověď: ANO – NE

Ze 100 dotazovaných 95 odpovědělo ANO

- V otázce č. 4, jsem chtěla zjistit, jaké nejrizikovější faktory policisté vnímají při výkonu služby. Z odpovědí je zřejmé že největší riziko vidí v přímém kontaktu s pachatelem, o něco menší rizika vnímají v dopravě a při osobní a bezpečnostní prohlídce osoby.
- Otázka číslo 7.: Průměrně kolikrát měsíčně se během služby dostanete do situace, kterou lze vyhodnotit jako rizikovou?

Tato otázka byla typem „otevřená“, kde jsem nechala prostor na vyjádření se podle osobních zkušeností. Vzhledem k rozličným odpovědím jsem udělala průměr, kdy výsledek ze sto odpovědí je 3,4. Znamená to tedy, že průměrně 3krát v měsíci se každý policista ze sta dotazovaných dostane do situace, ve které mu hrozí určitá ri-

zika. Mohou to být rizika právě ta, která jsou uvedena v odpovědích otázky číslo 4, což může být kontakt s pachatelem, při osobní prohlídce osoby, nebo v dopravě.

- V otázce č. 8 jsem se dotazovala, zda se cítí jako policista/ka dostatečně chráněn/a současnou legislativou vůči rizikům, která podstupují?

Tato otázka byla uzavřená s možností odpovědi: ANO – NE

Devadesát pět policistů ze sto dotazovaných odpovědělo: NE

- V další otázce pod číslem 10 byl dotaz, jestli si myslí, že výcvik služební připravenosti pro současný výkon služby je dostatečný?

I tato otázka byla uzavřená s možností odpovědi: ANO – NE

Sedmdesát čtyři dotazovaných odpovědělo NE, dvacet šest dotazovaných odpovědělo ANO.

- V poslední otázce číslo 13, kterou jsem z dotazníku vyhodnocovala, jsem dala možnosti čtyři:

Otázka: Vznikla Vám nějaká újma při výkonu služby?

Volba odpovědi: fyzická – materiální – psychická – žádná

V této otázce, dotazující měli možnost zaškrtnout volitelný počet odpovědí, čtyřicet dotazovaných si vybralo odpověď: ŽÁDNÁ

Zbývajících šedesát dotazovaných mělo varianty: FYZICKÁ – PSYCHICKÁ, popřípadě FYZICKÁ – PSYCHICKÁ – MATERIÁLNÍ.

Cíl dotazníku byl dle mého názoru jednoznačně splněn, neboť konkrétní odpovědi potvrdily předpoklad, že práce u policie je rizikové povolání. Potvrzují to zejména otázky č. 2 a také č. 7, kde policisté specifikovali průměrný počet rizikových zákroků během jednoho měsíce. Ale v otázce číslo 13, kde se dotazují na možnou újmu při výkonu služby, překvapivě 40 % respondentů zodpovědělo, že žádná újma u nich dosud nenastala. Tuto informaci si lze vysvětlit několika způsoby. Buď jsou velmi krátkou dobu u Policie ČR, nebo neodpověděli zcela správně, případně je jejich úroveň vycvičenosti na takové výši, že je u nich vznik újmy eliminován nadstandardně kvalitním výcvikem. Nicméně tuto poslední variantu vylučují odpovědi na otázku č. 10, kde 74 % respondentů odpovědělo, že nejsou dostatečně vycvičeni. Navíc si lze stěží představit, že by u tak velké organizace, jakou bezesporu Policie ČR je, byli plošně všichni policisté velmi nadstandardně vycvičeni. Tuto možnost si lze představit jen u vybraných skupin policistů, jako jsou například zásahové jednotky. Z vý-

sledků dotazníku je zřejmé, že otázky ohledně vycvičení policistů a jejich legislativní ochrany jsou ne zcela vyjasněny a určitě si zaslouží bližší zkoumání, ale to by mohlo být součástí některé z budoucích bakalářských prací.

ZÁVĚR

Závěrem lze konstatovat, že policisté se s riziky psychickými, fyzickými a materiálními budou i nadále při své práci setkávat. Všechna tato uvedená rizika jsou na denním pořádku, v každé společnosti se vždy najdou příčiny, ale i osoby, které bohužel tyto rizikové situace vyvolávají, vyvolávali a vyvolávají budou.

Možnost ovlivnění vývoje rizikové situace je jistě alespoň zčásti možná, nicméně v některých vyhrocených situacích je tato šance prakticky nulová. Policisté s úspěchem využívají řadu způsobů, jak rizikovou situaci ovlivnit ve svůj prospěch, například udržením bezpečné vzdálenosti policisty od osob, s nimiž provádí služební úkon či proti kterým směřuje služební zákrok.

Bezpečná vzdálenost je základním předpokladem pro správné zvládnutí služebního zákroku. Útok na policistu nemusí být pouze v úrovni nic neznamenajícího strčení nebo chytání za oděv, ale může mít i nečekanou intenzitu. To se nedá předem nikdy odhadnout. Policista nikdy neví, koho má před sebou, zda není celostátně hledaný, zda u sebe nemá zbraň nebo jestli není pod vlivem návykových látek. Z tohoto důvodu je pro policistu mnohem bezpečnější udržování bezpečné bezkontaktní vzdálenosti.

Jak vyplývá z výše uvedených modelových příkladů, každý zákrok policisty má svá specifika. Policejní práce nemá monotónní charakter, neboť každý případ je jiný, a i když jeho skutková podstata je v zákonném ustanovení zařazena pod hlavičkou stejného paragrafu, vždy má určité charakterní odlišnosti.

Při služebních zákrocích v policejní práci můžeme rizika pouze analyzovat, můžeme doporučit určité postupy, následně provedené služební zákroky vyhodnotit, poukázat na situace, které mají rizikový charakter, vyhodnotit správnost či nesprávnost služebního zákroku, a tím zmírnit dopad dalších vznikajících rizikových situací.

Každá metodika postupu při zákroku je pro policisty pomůcka pouze orientační, pro konkrétní situaci je vždy potřeba zvážit mnoho okolností a podle nich vybrat nejvhodnější postup. Jak jsem již v této práci zmiňovala, samotné rozhodování o zvolení nejvhodnějšího postupu probíhá velice často v časové tísní. Neexistuje žádná metodika ani pomůcka, která by rizika naprosto odvrátila. Jde jen o to být na takové situace dostatečně připraven, rizikové situace nepodceňovat a snažit se, aby měly co nejmenší negativní dopad, jak pro samotné policisty, tak pro veřejnost.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie a knihy

- [1] ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*, 3 vydání Praha:Portál, s.r.o., 2000.[s.254] ISBN 80-7178-475-3
- [2] MACEK, P., FILÁK, A. *Pořádková činnost policie*, 1 vydání Praha:POLICIE HISTORY, 2002.[s.97] ISBN 80-86477-10-X
- [3] MACEK, P. a kol., *Pořádková činnost policie*, 1 vydání Praha:POLICIE HISTORY, 2003.[s.165] ISBN 80-86477-16-9
- [4] NÁCHODSKÝ, Z. *Taktika policejní akce*, 1 vydání Praha:ARMEX,1993. [s.233]
- [5] ŠEFČÍK, V. *Analýza rizik*. 1 vydání Zlín:Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2009.[s.98] ISBN 978-80-7318-696-8.

Legislativa

- [6] ÚZ č. 768, *Trestní předpisy*, Ostrava-Hrabůvka: Sagit.2010, ISBN 978-80-7208-782-2
- [7] Zákon č. 200/1990 Sb., *o Přestupcích*, ve znění pozdějších předpisů
- [8] Zákon č. 273/2008 Sb., *o Policii České republiky*, ve znění pozdějších předpisů
- [9] Zákon č. 361/2000 Sb., *o Provozu na pozemních komunikacích, § 41 jízda vozidel s právem přednostní jízdy*, ve znění pozdějších předpisů
- [10] Zákon č. 361/2003 Sb., *o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů*, ve znění pozdějších předpisů
- [11] Zákon č. 262/2006 Sb., *Zákoník práce*, ve znění pozdějších předpisů
- [12] Sbírka zákonů č. 93/2012 Nařízení vlády ze dne 29. února 2012

Internetové zdroje

- [13] <http://www.policie.cz/clanek/utvar-pro-ochranu-prezidenta-ceske-republiky.aspx>[online].[cit.2012-03-20].
- [14] <http://www.policie.cz/clanek/utvar-rychleho-nasazeni-policie-ceske-republiky-utvar-rychleho-nasazeni.aspx>[online].[cit.2012-03-10].

- [15] <http://www.policie.cz/clanek/utvar-pro-odhalovani-organizovaneho-zlocinu-skv-199737.aspx>[online].[cit.2012-03-20].
- [16] <http://www.policie.cz>
- [17] <http://www.aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2006/03/cirtkova.pdf>
- [18] <http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/210110-bratislavskou-ctvrt-kde-radil-trelec-kdysi-oddeloval-ostnaty-drat.html>
- [19] <http://krimi.eurozpravy.cz/45668-mladik-ktery-vrazdil>

Ostatní zdroje

- [20] AMOK (*zákrok proti aktivnímu střelci*)Policejní prezidium, Praha 2012
- [21] Bogrová,Ivana. *Klasifikace rizikových faktorů psychické zátěže v pracovním prostředí PČR v JmK*, Zdravotnický ústav PČR, pracovní verze, Brno 2008
- [22] METODIKA: *PŘÍPRAVA K POUŽITÍ DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ*, Praha: Policejní prezidium České republiky. 2011
- [23] PŘÍRUČKA PRO PŘÍSLUŠNÍKY POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, Praha:Policejní prezidium. 2006
- [24] ZPPP č. 110/2008, o plnění úkolů služby pořádkové policie a služby železniční policie
- [25] ZPPP č. 212/2008, o služebních stejnokrojích Policie České republiky
- [26] ZPPP č. 10/2009, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti
- [27] ZPPP č. 30/2009, o plnění úkolů v trestním řízení
- [28] ZPPP č. 45/2009, kterým se upravuje postup při manipulaci s bloky k ukládání pokut, bloky na pokutu na místě nezaplacenou a finanční prostředky vybranými v blokovém řízení.
- [29] ZPPP č. 166/2009, o provádění vykázaní, k zajištění jednotného postupu příslušníků Policie České republiky v případech vykázaní a řešení incidentů se znaky domácího násilí.
- [30] ZPPP č. 160/2009, kterým se upravuje postup příslušníků Policie České republiky na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu
- [31] ZPPP č. 172/2009, vozidla s právem přednosti v jízdě

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

PČR Policie České republiky

ÚOP ČR Úřad pro ochranu prezidenta České republiky

URNA Útvar rychlého nasazení

ÚOOZ Útvar pro odhalování organizovaného zločinu

ÚZČ Útvar zvláštních činností

OOP Obvodní oddělení policie

ZPPP Závazný pokyn policejního prezidenta

KŘP JmK Krajské ředitelství policie Jihomoravského Kraje

CPZ cela předběžného zadržení

VRZ výstražný zvukový signál

KSZ Krajské státní zatupitelství

Sb., sbírka zákonů

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 Okolnosti provedení útoku	36
Obr. 2 Způsob provedení útoku	37
Obr. 3 Trasa nebezpečné jízdy nákladního vozidla	47
Obr. 4 Místo nebezpečného předjíždění služebního vozidla	48
Obr. 5 Poškozené služební vozidlo.....	49
Obr. 6 Místo zastavení nákladního vozidla.	53
Obr. 7 Kabina nákladního vozidla	54

SEZNAM PŘÍLOH

- PI Dotazník mapující rizika při výkonu služby pořádkové Policie České republiky
- PII Schéma organizace a řízení Krajského ředitelství policie Jihomoravského kraje

PŘÍLOHA P I:

Dotazník mapující rizika při výkonu služby pořádkové Policie České republiky

Úvodem:

S přáním hezkého dne se na Vás obracím jakožto studentka bakalářského studijního programu Univerzity Tomáše Bati, Fakulta logistiky a krizového řízení, s prosbou o pomoc při získání podkladů pro zpracování závěrečné práce na téma: „Analýza rizik při výkonu služby pořádkové Policie ČR“. Žádám Vás tímto o vyplnění následujícího dotazníku, který je samozřejmě dobrovolný a zároveň anonymní. Jeho konkrétním účelem je vnímání současných rizik ve službě pořádkové Policie. Ve svých odpovědích se prosím snažte být co nejobjektivnější a tyto vyplňovat pravdivě. Získané údaje budou využity při zpracování bakalářské práce a nebudou zneužity ke komerčním účelům. Za čas strávený zodpověděním otázek Vám předem velmi děkuji.

Praktické:

V dotazníku jsou obsaženy jak otázky uzavřené (volba mezi dvěma či více možnými odpověďmi) tak i otázky otevřené (možnost volné odpovědi). V případě volby z nabízených možností svou odpověď vyznačte křížkem. Vyplněný dotazník prosím vložte do přiložené obálky a odevzdejte odpovědné osobě.

DOTAZNÍK

Osobní údaje:

1) Pohlaví: žena muž

2) Věk:

3) Rodinný stav: svobodná/ý vdaná/ženatý rozvedená/ý

4) Máte děti: ne ano

5) Dosažené vzdělání: střední s maturitou úplné s maturitou vysokoškolské

1) Kolik let pracujete u Policie České republiky?

5-10

10-15

15-20

více

2) Považujete povolání policisty/ky služby pořádkové policie za rizikové?

ano

ne

3) Na stupnici od jedné do pěti, přičemž 5 znamená nejvyšší riziko, ohodnoťte rizikovost povolání služby pořádkové policie ČR:

1

2

3

4

5

4) Uveďte tři, dle vašeho názoru nejrizikovější faktory povolání policisty/ky pořádkové policie:

.....

.....

5) Myslíte si, že jste dostatečně informován/a o aktuálních rizicích spojených s výkonem služby pořádkové Policie ČR?

ano ne

6) Myslíte si, že rizikovost povolání služby pořádkové Policie ČR v posledních letech stoupá, nebo klesá?

stoupá klesá

7) Průměrně kolikrát měsíčně se během služby dostanete do situace, kterou lze vyhodnotit jako rizikovou?

.....

8) Cítíte se jako policista/ka dostatečně chráněn/a současnou legislativou vůči rizikům, které podstupujete?

ano

ne

9) Myslíte se, že v současné době má Policie ČR k dispozici dostatečné množství ochranných prostředků, napomáhajících policistům v rizikových situacích?

ano ne

10) Myslíte si, že výcvik služební připravenosti policistů pro současný výkon služby je dostatečný?

ano ne

11) Myslíte si, že v současné době je personál zabezpečující výcvik a výuku policistů dostatečně zkušený a kvalifikovaný?

ano ne

12) Dostal/a jste se po dobu Vašeho služebního poměru do situace, ve které jste měl/a skutečně podvědomě strach o svůj život, nebo strach z vážného zranění?

ano ne

jestliže ano, kolikrát?

13) Vznikla Vám nějaká újma při výkonu služby?

fyzická materiální psychická žádná

14) Byl jste v rámci výkonu služby svědkem události, při které došlo ke zranění, nebo usmrcení policisty/ky spojeného s podstoupením rizika v rámci výkonu služby?

ne, nikdy ano

15) Znáte nějakého policistu/ku, který/á musel/a odejít ze služebního poměru z důvodu pracovního úrazu spojeného s rizikem výkonu služby?

ano ne

PŘÍLOHA P II:

Schéma organizace a řízení Krajského ředitelství policie Jihomoravského kraje

